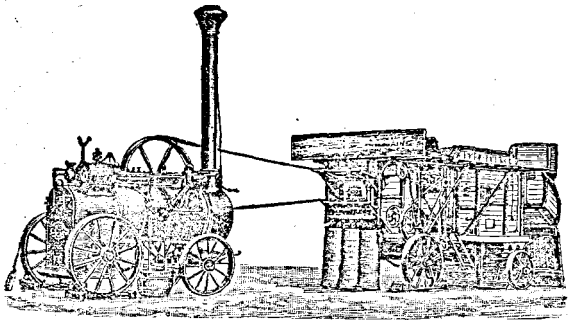

ERDÉLYI GAZDA

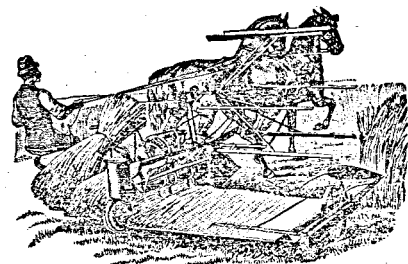

AZ

„ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET“

VÉDNÖKSÉGE ÉS FELÜGYELETE ALATT ÁLLÓ

ERDÉLYRÉSZI

Telefon sz. 468.

MEZŐGAZDASÁGI ÉS HÁZTARTÁSI

Telefon sz. 468.

ÁLLANDÓ GÉP- ÉS ESZKÖZ-KIÁLLITÁS

Kolozsvártt,

a sétatéri állatkiállítási területen a következő gyárak és iparosok kiállítását mutatja be:

M. kir. Államvasutak gépgyára, Budapest, cséplőkészlet, aratógépek, ekék.

Fehér Miklós, Budapest, tejfőlőző gépek.

Kühne E., Moson, gazdasági gépek.

„Nicholson“-gyár, Bpest, cséplőkészlet és más gazdasági gépek.

„Mc Cormick“-aratógépgyár, Bpest, arató- és kaszáló-gépek.

Clayton és Shuttleworth, Bpest gazdasági gépek.

Bächer és Melichár, Bpest, gazdasági gépek.

Első Prosznici gépgyár, Bpest, motoros cséplő és gazdasági gépek.

Beck és Gergely, Bpest, cséplőkészlet és más motorok.

Szilágyi és Diszkant, Miskolc, „Viktoria“ terményrosta, borsajtók.

Simonffy István, Kolozsvár, ekék, boronák stb.

Kalmár Zs. utóda, H.-M.-Vásárhely, „Kalmár“ rosták.

Bóni gyártelep r.-t., Nyirbátor, Bóni eketaliga ujdonság.

Laczay és Fekete, Ujkigyós, új szab. cséplő-dobrendszer.

Kunz Antal, Morvaország, Fehérteplom, szélmotoros szivattyúk stb.

Fairbanks Mérleggyár, Bpest, marhamérlegek „Fairbanks“ jegyű.

Orenstein és Koppel, Bpest, mezei és ipar-vasutak.

Alfa Separator r.-t., Bpest, teljes tejjgazdasági felszerelések.

Schotolla Ernő, Bpest, borgazdasági és pince felszerelések.

Fehér Ferenc, Bpest, 6 lövetű viharágyuk.

Farkas és Faragó, Bpest, viharágyuk.

Emmerling Adolf, Bpest, viharágyuk.

Király Lajos, Bpest, szőlőpermetezők, kézi vetőgép.

Grünfeld Jakab, H.-M.-Vásárhely, szőlőpermetezők.

Grün Lipót, Aszód, szőlőpermetezők, kézi vetőgépek.

Majoros Antal, Győr, szőlőpermetező anyag „Unicum“ stb.

„Hungária“ műtrágyagyár. r.-t., Bpest, műtrágyák, rézgalic stb.

Kramer J., Egeres, gypsz-trágya.

Faragó Béla, Zala-Egerszeg, csirázttató készülékek.

Salzmann és Társa, Szeged, ponyvák, zsákok.

Láng és Lovass, Bpest, olaj és zsiradékok.

Gruber Leo és Társa, Bpest, kötél-árak.

Hofer és Beller, Budapest, gépszijak.

Magyar Ruggyantagyár, Bpest, ruggyanta (gummi) hajtószijak.

Sukorói Kóbánya, K.-Nyék., malomkövek.

Ulrich B J., Budapest, tőzeg árnyékszék.

Léber Gyula, Kolozsvár, sodronyfonat készítesek stb.

Keresztényfalvi Agyagipar r.-t. agyagárak, vályuk lemezek stb.

Fluidgyár, Pöstyén, rheuma-fluidok stb.

Demjén Ágoston, Kolozsvár, lakatosági különlegességek.

M. kir. Orsz. fegyintézet, Szamosujvár, szövött árak, kefék stb.

Vakok Orsz. Intézete, Bpest, mindenféle gazdasági, háztartási kefék.

Klaszovitt György, Kolozsvár, hámok, bőröndös árak.

Apatini Kosárfonók Szövetkezete, kerti és más kosarak.

Timár László, Bucsa, kerti és más kosarak.

Moldován Miklós, Kolozsvár, minta kertészete. (576.)

Auróra Műintézet, Pécs, műiparáru cikkek.

Bécsy József, kocsigyártó, M.-Vásárhely, kocsik.

Összesen : 48 kiállító.

A KIÁLLITÁSI IRODA A GAZDAKÖZÖNSÉG ESETLEGES MEGRENDELÉSEIT OTT A HELYSZÍNÉN FÖLVESZI, VALAMINT IRÁSBELI MEGRENDELÉSEIT A KIÁLLÍTÓ CÉGHEZ JUTTATJA!

Az „E. G. E.“ tagjai és az „Erdélyi Gazda“ előfizetői az árakból engedményben részesülnek.

Telefon sz. 468.

Telefon sz. 468.

A magyar kir. államvasutak gépgyárá-
nak locomobil-cseplőgép és „Millennium”
aratógép gyártmányai a parisi nemzet-
közi kiállításon a legnagyobb kitünté-
tést, a **GRAND PRIX-t** nyerték.

A magyar királyi államvasutak gépgyáranak vezérügynöksége

BUDAPEST, Váci-körút 32. szám.

ajánlja a magyar kir. államvasutak gépgyárában készült

gőzeséplő készleteit, szalmakazalozóit, „MILLENNIUM”

(616.)

legújabb szerkezetű

fűkaszaló-, marokkrakó- és kévekötő aratógépeit,

továbbá: a szab. osztr.-magyar államvasutársaság resicai mezőgazdasági gépgyárában készült 4 lóerejű *gőzcseplőkészle-
teit*, Sack-rendszerű, *acélöntésű ekefővel ellátott ekeit* és egyéb mezőgazdasági eszközeit.

ERDELYRÉSZI KÉPVISELŐ: WESSEL LEO KOLOZSVÁR.

ACETYLEN.

Klemm & Novák Kolozsvárt

szállít oly Acetylen-készüléket, mely minden igényeknek megfelel. Ezzel az összes hiányok pótolva vannak.

Következő tulajdonságokért kezesség vállalatik
exploszióbiztonság,
önműködő és gazdaságos gázfejlesztés,
utólerhetetlen tiszta és gyors utántöltés,
szolid kivitel és egyszerű kezelés.

Saját szabadalom Európa és Amerika legneveze-
tebb államaiban.

Ajánlanak továbbá Acetylen-berendezések kivite-
lét, minden nemből és nagyságban.

(Prospectusok, elismerő levelek, költségvetések
ingyen és bérmentve.)

Prima Carbid minden időben napi áron szállit-
tatik. **Erczyomdai munkák** minden faja, réz, sár-
garéz, cizink, alpaka stb.-ben rajz vagy modell után
gyorsan és olcsón készítettik.

A bevezetési szakmában jártas, szolid képviselők
kerestetnek.

(549)

Etetési czélokra

az országos chemiai intézet a központi vegyikísérleti állomás vegyelemzése alapján

legjobban ajánlható saját gyártmányu

Rizstakarmány-

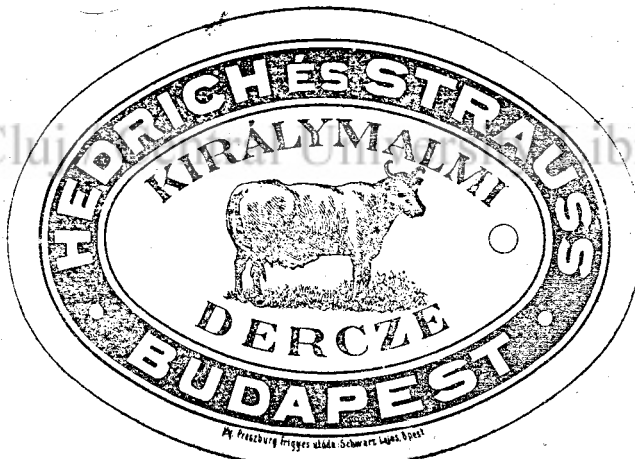

lisztünk

vegyi összetétele:

Zsir	13.74%
Protein	15.40%
N. mentes anyag	47.55%

Mintákkal és felvilágosítással
szívesen szolgálunk.

Királymalmi

derczenk

vegyi összetétele:

Zsir	6.14%
Protein	12.75%
N. mentes anyag	57.78%

Mintákkal és felvilágosítással
szívesen szolgálunk.

IX. SOROKSÁRI-UTCZA 104.

(631.)

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Budapest, V., Mária Valéria-utca 10. (Thonet udvar)

az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

erkölcsi támogatásával.

Alakult: 1900

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulása	400,000 kor.
Alapítványok és üzletrészekben	1,200,000 kor.
Összesen:	1.600,000 kor.

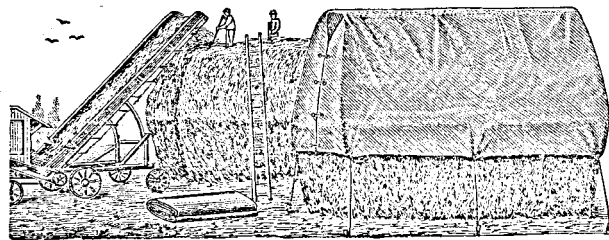
BIZTOSÍTÁSOKAT ELFOGAD TŰZ- ÉS JÉGKÁR ELLEN.

Az üzlet eredményében biztosított tagok a tőzárnyban részesülnek.
Biztosítási ajánlatokat elfogad közvetlenül a központ vagy a képviselők köz-
vetítésével. Felvilágosítással és nyomtatványokkal minden irányban kész-
séggel szolgál

(498.)

az igazgatóság.

VIZMENTES PONYVÁK KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.

Elpusztíthatlan —
minőségben
REPCZEPONYVÁK,
Viliorla-vászon ponyvák,
KOCSIPONYVÁK.

Alapított 1830. — Cs. kir. szab. vizmentes szövetgyár. 46 kitüntetés.

ELSINGER M. J. és FIAI

BUDAPEST, V. ker., Thonet-udvar.

Vizmentes Ponyvák (634.)

elismert kitűnő minőség — □ metr. 1 K. 70 fillér és följebb

Zsákok Tarpaulin-varrással és varrás nélkül 70 fillér és följebb.
Rovatás- Sátrak, esőköpenyek, öltönyök.
Kender- kendertömítő, tűzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás.
Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék ha-
tározottan Elsinger gyártmányt kérni.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 EVRE 12 KOR., 1/2 EVRE 6 KOR.,
1/4 EVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ES KIADÓHIVATAL
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC-U. 11 SZ
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük az előfizetések megújítását.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
Tagosítás. I. t.	281
Csatornatervek. Cséres Lajos.	282
Köztényesztésre szánt apaállatok. Butyka Károly.	284
A művaj, vagy margarin készítése. Reischl Vilmos.	284
A poland-china sertés. Kredits Ödön.	285
Tárca:	
Pettenkofer Miksa. B. D.	282
Kisebb szakközlemények. — r — s. P. h. — né	286
Irodalmi szemle:	
Külföldi lapokból. É. E.	286
Vegyes közlemények	287
Üzlet, forgalom	289
Hirdetések	

Jobb és

megbízhatóbb

magvakat

nem is ajánlhatunk, mint a minőket

27 év óta

Mauthner

Ödön

csász. és kir. udvari magkereskedése

BUDAPESTEN,

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI., Andrassy-ut 23. sz.

szállit. (28.)

Tagosítás.

Mennyi szép és hasznos törekvés van e szóban és — mennyi keserűség! Az emberi haladás, a fejlődő gyakorlatiasság találta ki ez eszközt, melynek hivatása: a gazda munkájának megkönnyítése, hasznának emelése. Az emberi gyarlóság és az intézmény formáhibái azonban útját állják a teljes sikernek és bizony-bizony: a nagyközönségnek kisebbik fele az csupán, mely a tagosítás eddigi áldásait fentartás nélkül elismeri. Az elismerő kisebbség jobbra az erősebb osztályokból alakul; az ellenzők nagy tömege meg inkább a gyöngébbekből, a kis emberek közül, a nép köréből nyeri hiveit. Hogy ez így van, nem kell bővebben magyarázni. Ime tehát egy intézmény, melynek célzata üdvös, hasznos és szükséges és maga mégis népszerűtlen! Mi lehet ennek az oka. Az, hogy tökéletlen a formája. Drága hozadalmas és nehézkes. Nem nyújt a kivitelben elég védelmet, elég garanciát a gyöngének az erőssel, a kicsinynek a nagygyal szemben s ott, a hol nincs elég lelkiismeret, elég ellenőrzés — mondjuk úgy, a hogy van, mindnyájan csak emberek vagyunk — a kisbirtokos bizony nem ritkán megsínyli a széphivatusú intézmény végrehajtását.

A tagosítás intézményével egy idősebb az az állandó törekvés, mely a helyesebb, vagy mondjuk: a létezőnél helyesebb kiviteli formákat, módozatokat keresi, kutatja. És ez természetes törekvés is annál az intézménynél, melynek gyakorlati kivitele mindenkinek egy új, egy más egész vagyont ad: egész vagyona helyett. Semmiféle emberi institúció ezt életbevágó fontosság tekintetében felül nem mulja.

E kérdéssel — évtizedek óta — az Erdélyi Gazdasági Egylet is többször érdemlegesen foglalkozott. Érdeklődése nem szünetelt akkor sem, mikor az ügygyel mások foglalkoztak.

Ilyen alkalom adja most kezünkbe a tollat, midőn a szolnok-dobokavármegyei és az országos gazdasági társegyletek a kérdést sok buzgalommal újra napirendre hozták.

Ismeretes lévén már olvasóink előtt az a javaslat, melyet a szolnok-dobokavármegyei gazdasági egylet a birtoktagosítások reformja ügyében — dr. Torma Miklósnak e téren nagy szakavatottságra valló szövegezésében — kidolgozott s melyet általánosságban mi is magunkévá teszünk, ez alkalommal és itt óhajtjuk annak egyes részleteire véleményünket kifejteni.

Ad: II. A javaslat szerint az állami hozzájárulás 20% helyett 50%-ban lenne megállapítandó; ezt miután kivihetősége amúgy is nagyon problematikus — mi 30—35%-al is méltányosan megoldottak tartanók.

Ad: III. 1. A kivített illetőleg legheylesőbb volna a kényszer-tagosítás kimondása, de addig is a megengedhetőség kérdésében minden fellebbezés kizárandó lenne. Ha a kataszteri igazgatóság hivatalosan kimutatja a törvénytörésnek, hogy a megengedhetőséghez megkivántató terület meg van, a megengedhetőség jogorvoslat kizárása mellett kimondandó és az előmunkálatok azonnal megkezdendők.

Ad: III. 6. Minden működő tagosító mérnök köteles legyen 10000 korona biztosítéki összeget tenni le, mely biztosítékul szolgál szerződésileg elvállalt kötelezettségeinek pontos teljesítésére és az általa, vagy *segédje* által okozott károk megtérítésére. A biztosítékból bármely címen levont összeg 15 nap alatt okvetlenül visszafizetendő.

Itt kell tárgyalnunk a mérnöksegédek ügyét is. Ezek azok a faktorok, a kiken nolle-velle az egész gyakorlati rész jó sikere megfordul, mert ezek készítik a felvételt, ezek terveznek és ezek csinálják a kihatást is. Jogositott mérnökeink közül alig akad olyan, aki ezen munkálatokkal maga is tényleg foglalkoznék. Jó lesz egy alapos gyakorlati vizsga letételéhez kötni a segédi működés jogosságát, miáltal eleje vétetnék annak, hogy a vállalkozó mérnökök sokszor olcsó, de rossz kontármunkásokkal végeztetik a munkálatok e legfontosabb részeit. Ennek eredménye már sok esetben: újabb felvétel, számos rekrimináció és tetemes túlköltség volt! Jól tudjuk,

„Londoni rézjegyzéshez alkalmazkodva, a mai naptól visszavonásig

leszállítottuk

a vegytiszta aussigi és „Hungária“ rézgáliczának árát

nagyobb mennyiség vételénél 64.— koronára,
kisebb mennyiség vételénél 65.— koronára,

100 kgrként ab budapesti raktárunk

(532.)

Magyar Mezőgazdák Szövetkezete.”

hogy — tisztelet a számos kivételnek — mily előképzettségű és tehetségű elemekből rekrutálódik a segédi kar. E tagosítási gyakorlati vizsga alól még a műegyetemet végzett mérnököket sem vennők ki. E kivánságunk — a fent említett kivételekre való tekintettel — épen nem jelentené azt, hogy aztán egyes, a hosszú gyakorlatban kitűnt segédeknek vállalkozóvá lehető előlépése megnehezíttessék. Számos kiváló tagját nyerte már a vállalkozó mérnöki kar ez úton a multban; nincs okunk az ellenkező feltevésre a jövőben sem.

Ad: III. 9. A költségek csökkentése szempontjából a helyszini bírói kiszállások csak a legszükségesebbekre korlátozandók. A becslési eljárásnál pedig jelenléte mellőzhető és az ellenőrzés teendője inkább valamely állandó állami gazdasági szakértőre bízandó.

Ad: IV. 1. „..... a megyei esetleg a szomszédmegyei gazdák közül 30—40 a megye különböző részeiben lakó elősmert jártasságú gazdát minősítsen a törvényszék gazdasági szakértőnek” — ehez hozzá tennők még: „kiknek legalább $\frac{1}{8}$ -a kisbirtokos (paraszt gazda) legyen.” A legtöbb tagosításnál azt látjuk, hogy a közbirtokosság csak úgy véli jogait kellőleg megvédve látni, ha a becsüsök között saját sorsossait tudja. A mi a dolog lényegét illeti: rendszeren épen az ellenkező történik, mert a birtokosság által választott rendszeren intelligens gazda-szakértő mindég nagy előnyben van a járatlan paraszt becsüssel szemben, és ha azt lelke ráviszi, mindig rá tudja venni a saját, néha talán jogosulatlan kivánságához való csatlakozásra. De számítani kell a nép érzületére és lehető megnyugtatóra is.

Ad: IV. 3. Az erdélyi részekben nagy jelentőségű állattenyésztés érdekében a ta-

gosítási eljárás oly módon változtatandó meg, hogy az illető község állatállományának megfelelő nagyságú és kellő minőségű *közös legelő*; a szakértő bizottság véleménye alapján, *kötelezőleg hasíttassék* ki. Az eljáró bíró ezen határozata ellen egyfoku fellebbezésnek legyen helye.

Ha a becslési eljárás bevégezése és az új tagok birtokba adása között 10 évi időköz telt el, és valamelyik érdekelt fél kívánja, a becslési munkálat újból átvizsgálendő, és a netalán változott becsértékek kiigazítandók. Ugyan ezen eljárás követendő a fentti időköz nélkül is, azon esetben, ha valamely határrész vizáradás, vizmosás, földcsuszamlás, vagy más ok miatt általános becsérték-esökkenést szenvedett.

I t

Csatorna-tervek.

Egy emberöltővel ezelőtt hazánk újjalakulása kezdetén két nagy hazafias jelszó hangzott fel téreinken. „Tengerre magyar!” volt az első s a lelkekre nagy hatással volt; a másik inkább csak képletes jelszó volt a legnagyobb magyar ajkán: „Kapára magyar!”, de a nemzet a buzditó szavak nyomán munkába is állván, a képlet valósággá vált. Bár akkortájt „saját zsirunkban” bővebben álltunk mint ma, mégis az volt a meggyőződés, hogy ha „tengerre”, illetve a világpiacokra akarunk nagy tömegű s olcsó nyersterményekkel jutni, előbb idehaza bővebben kell termelnünk, rendszeresen kell dolgoznunk: a mihez megint új területek kellettek!

Igy teremtették meg a 40-es évek nagy közgazdái a Duna és Tisza szabályozását, vizes helyek szárítását, használhatlan területek csatornázását, s hogy felfogásuk helyes volt, a miért nem vetették magukat egyenesen a tengerre, de azzal a

bizonyos kapával a belső bajokat szanálták s belső közlekedési ereinket javították, mutatja az, hogy talán már félszázad óta csepegtetjük drága erőnket a Fiume melletti Adriába, tömeges tengerforgalmunk csak nem akar föllendülni. s hogy emezeknek igazuk volt, csak nagy folyamaink mellékére kell tekintetünket vetni!

A vasminiszter idejében újból felharsant a félszázados jelszó: „Feketetengerre magyar!” ki is vágtuk a Vaskaput, még gyorsabban folynak le tavaszi vizeink, még biztosabbá vált belföldi termelésünk, de a kereskedelmi hajóraj csak nem igen vette útját a Kelet felé. A kelet felé! tömeges s olcsó nyers terményeket (kenyeret, húst) bajos oda vinni, a hol *még olcsóbban* termelnek, iparcikkeinkkel pedig nem birunk konkurrálni a Balkán államokban s Kis-Ázsiában a német s angol hajóóriások olcsó portékáival! Legalább csak annyi iparcikket hordó hajó úszna kelet felé, a hány felfelé törekvő s Balkán-terméket hordó keleti hajóval találkozunk!

Ebben a tétovában megint a „német” találta ki, hogy csak úgy tudunk a művelt nyugat-Európában az amerikai nyers vizi konkurentiával vetekedni, ha mi is olcsó viziútra küldjük portékáinkat! A példa ott volt Csehország közgazdasági életében, a hol úgy a nagyipar, mint a földművelés is folytonos s gyors fejlődésben volt, pedig az Elba folyója csak Prágától volt hajózható: de meg volt az útjuk nagy Németország közepébe s Európa kapujába, Hamburgba. S miután a legújabb jelszó kiadatott, hogy: „északra osztrák-magyar!” talán három évtized óta szorgalmasan feszegették a kérdést, miként lehetne a Dunát a cseh Moldván át összekötni az Elbával, tehát északnyugati német földre, ugyancsak a Dunát a határonkon folyó Morva folyón át a Silezián s

TÁRCA.

Pettenkofer Miksa (1818—1901.)

Pettenkofer mint hygienikus és életbúvár. — Az ember és az állat táplálkozása. — Az e tárgyban ismereteink újabb haladása. — A légzési készülék. — Annak alkalmazása az ember és a házi állatok különböző állapotokbeli étadagjainak meghatározására. — Eredmények.

Franciából fordította: B. D.

Még nem oly régen (ez év elején) hozták a lapok *Pettenkofer Miksa* müncheni egyetemi tanár halálának híret, ki búskomorsági rohamban véget vetett hosszú és tündöklő — a maga egészében a tudománynak szentelt pályafutásának.

A tudós bajor, a ki Lichtenheimban, Neuburg mellett, Bajorországban született 1818. december 3-án, épen belépett volt nyolcvanharmadik életévébe. 1843-ban nyerte el orvosdoktori diplomáját s mint kémikus a müncheni

központi pénzverdénél kezdte el pályafutását. Két évvel azután tanár lett ugyanazon város egyetemének orvosi fakultásánál.

Pettenkofer kutatásai és dolgozatai, melyek nemcsak számuknál, hanem magas tudományos színvonaluknál fogva is tekintélyesek, majdnem valamennyien két elsőrangú fontosságú tudomány ág művelésére voltak szentelve: 1. a közegészségügyére a maga összefüggésében a járványos betegségekkel, s 2. kísérletekkel egybekötött kutatásokra a táplálkozás élettanát s az ember s az állatok táplálását (alimentációját) illetőleg. A kolera- és typhus-járványok, melyek 1854 óta különböző időszakokban szedték áldozataikat Európában úgy miként Áfrikában, azok kifejlődése, viszonylagos vonatkozása az éghajlatlanhoz s a talajvizek minősége és mennyiségéhez, ez utóbbiak megmondítása a nagy népesedési központokban az állati ürületek által stb. — Pettenkofernek számos — minden hygienikus által ismert — statisztikai tanulmánya és tudományos

kutatásra szolgáltatott anyagot. Összes dolgozatainak analízise nem illenek e szemle keretébe s itt a müncheni kitűnő physiologusnak csakis az ember s a házi állatok táplálkozása tudományának tett szolgálatairól akarunk megemlékezni.

Kedvencz tanulmányainak általában ketős iránya, két — minden életbúvár, mezőgazda és orvos által ismert — időszakos gyűjtő-munkája megjelenésében nyilvánult meg. Pettenkofer volt az első, a ki a *Biologiai folyóirat**) kiváló kollegái hármának — Buhinak, Radlkofernek és Voit Károlynak hozzájárulásával — 1865-ben megalapította s irányította egész 1883-ig. — Ezen közel husz éves időszak alatt az egészségügyi munkálatok és élettani kutatások majdnem egyformán osztoztak Pettenkofer munkás életpályáján. 1883-tól kezdve azonban majdnem kizárólag a magán- és a közegészségügyi kérdések megoldására közpon-

*) Zeitschrift für Biologie.

A M. KIR. POSTA ÉS TÁVIRDA SZÁLLÍTÓJA.

TELEFON SZ. 412.

Bernáth Ede Sándor

Kerékpár, Varrógép Raktár és Mechanikai műhelye

Kolozsvár.

Az összes világhírű bel- és külföldi kerékpárok és varrógépek, azok felszerelése és egyes részeinek állandó nagy raktára és javító műhelye. Áruiért 5 évig felelek. (529.)

Nagy raktár szőnyeg-, paplan-, pokróc- és matrácokban! — Valódi Linoleum- és cocos szőnyeg.

(530.)

SÁRGA KRISTÓF

Alapítattott: 1873.

fehérnemű és vászonraktára,

Alapítattott: 1873.

Kolozsvárt, Deák Ferencz-utca (Belközép) 3. szám.

Dus választék minden kivitelű divatos férfi- és női ingek-, alsó-nadrágok, gallérok-, kézelők-, nyakkendők- és harisnyákban. Valódi francia fehér- és színes lenbátiszt zsebkendők.

Különlegességek: színes á-jour

kávés-teríték- és asztalterítők, goblin ágy- és asztalterítők-, csipke-, gyapjú- és chenil-függönyök-, pamlag-szőnyegekben.

Ujonszülötték részére garnitúrák, paplanok, matrácok- és kocsi-takarók.

Nagy választék butorszövegek és szőnyegekben. Elvállal kiházasítási vagy magán szükségre kívánt mindenféle fehérneműek pontos elkészítését, kitűnő szabás és jó összeállításra legnagyobb figyelem fordítatik.

Valódi késmárki lendamaszt asztalnemű 25% gyári áron alól kapható.

Bagosy és Társa építőmester

építési irodája

Kolozsvárt, Jókai-u. 7.

szám alatt.

Elvállalnak minden e szakmába vágó munkálatok, valamint tervezetek, költségvetések és becslések elkészítését.

(531.)

keleti Oroszországon átfolyó nagy Odera folyóval, sőt tovább a lengyel-orosz földre folyó Visztulával. Kérem az olvasót vegye a kezébe Közép-Európa térképét, mert egy szempillantásra tisztán áll előtte az, hogy ha ezen tervek sikerülnek, milyen fontos vízi összeköttetéseket nyerünk mi magyarok is nyugat felé!

Minden divat Bécs felől jöven hozzánk, átkerült a csatorna-tervező divat is. Rögön megtervezték a Duna—Vág—Visztula—Odera csatornát, s megábrándozták a Duna—Száva—Kulpa—Adria csatornát is! Hogy ez utóbbi csak ábránd lehet, azt könnyen bizonyítja az, akit a Fiume feletti Karst 600—800 méteres tengerszintfeletti magas sziklás, kopár térein rázott a gyorsvonat. Nohát ezekre a csinos magasságokra semmiféle edisoni erővel nem fog felfelé dagályozni a Quarnero vize, sem a horváth Kulpa pisztrángos zöld habja. De megkülönböztetve is, mint Hieronymi bizonyítja, oly olcsó a fiumei vasuti tarifa pl. lisztre, hogy annál pl. sikon fekvő csatorna tarifája sem lehet olcsóbb! S ha még jóra való magyarok lankák azt a Fiumét!

A második két terv — a Moldva—Odera csatorna, illetve a Duna—Vág—Odera—Visztula csatorna szakértők szerint nagy pénzzel inkább elkészíthető, bár a határon, a Beszkideken 300—400 méteres hágókon kellene vizraktározó csatornákat építeni s a határon túl még jó darabon szlezák földön kellene drága földszerzésekkel, befektetésekkel kisajátításokat eszközölni s a határtól az Oderáig nyúló csatorna még se lenne bizton a kezünk ügyébe. Nos, valljuk meg, hogy ez a Vágcsatorna-divat csak azért volt jó, hogy ijjesztgessük az osztrákokat: s tényleg a Lajthán túl törvénybe ment a két irányú csatorna kiépítése.

Ecce! maradjunk meg ezuttal nemzeti hibánknál, a tervezetnél: hanem már most komolyan számítsunk, mit fognak nekünk érni az osztrák csatornák? Ha a dunai hajózásnak Ausztra (Bécs—Linc) felé haladó forgalmának statisztikáját tanulmányozzuk, úgy arra a meggyőződésre jutunk, hogy a fenti irányba haladó forgalmunk a legegészségesebb: itt is állandó már a tömegesen fogyasztó piac, s az Ausztriába kerülő kenyérünk s búzáink nagyobb része ezen az úton halad. Ha már most olcsó vízi útunk lesz Cseh-Morva ország belsejébe is, oly helyekre tehát, amelyek a Monarchiában a legsűrűbben lakott helyek, jó pénzü s modern igényű lakossággal úgy a tervezett csatornáknak magyar haszna hamar kitetszik. További kérdésünk: a két tervezett irány közül melyik lesz reánk fontosabb? meggondolás nélkül hamar kész a felelet, hogy az, amelyik a határszéli folyókon át jön (Szakolcától Dévényig) a Dunába még akkor is, ha nem Dévénynél, de Malackánál kiágazólag épp a termékeny March-mezőt átvágó csatornával Bécsnél ömlik a Dunába. Hát a Morvamenti határszéleknél nagy előnyére lesz ez a csatorna, de az egész Magyarországra fontosabb az, amelyik a Dunát s az Elbába ömlő Moldvát Budweisznál köti össze egymással. Ez a vízi út átvágja a két Ausztriát, Csehország közepét, az Elbavölgyön haladva, egy gyárakkal sűrűn megrakott vidéken megy át, átszeli a gazdag szász királyságot, a porosz-szász tartományt s végig a nyugati porosz-síkságon, olyan vidéken halad át, a hol a mezőgazdaság a talaj gyengeségénél fogva külterjes, de a gyárpar a legfejlettebb és a hol Hamburgig olyan fagyosztó gyomrok mellett halad el a búzával megrakott magyar hajó, mint Bécs, Linc, Prága, Drezda, Mag-

deburg s Hamburg, a mely helyeken 100 ezer lakósnál kevesebb sehol sincs, s összesen 3 millió lakós keresi naponta a terített asztalt, de a csatorna közvetlen környéki lakosságát is számítva ca. 10—12 millió ember ellátásáról lehet szó!

A határunkat érintő morvai csatorna csak addig lesz fontos mig osztrák földön viszi hajóinkat, mert porosz Siléziába s tovább kelet Poroszországba haladva ritka lakosságú vidéken halad, a hol a mezőgazdasági termelés eléggé erős, s a hol olcsóbban árulnak, mint a mi hajóinkon. De pl. bor, gyümölcs, tűzifa stb. anyagok szállítása szempontjából szintén egész Stettinig fontos ezen út. Az már szerintem nem nagy differencia, ha ezen vízi út Bécsnél és nem Dévénynél szakad ki a Dunából: tömeg árúknál ez már nem nagy kerülő! A másiknál, az Elba úton a Hamburgnál szembe tolakodó amerikai hajókkal is felvehetjük a harcot, mert a helyszínén gyorsabban lehetünk ott, mert mi pl. Budapestről csak a Dunán fogunk az áram ellenében hajózni s Linc-től Hamburgig visz a víz, mig az amerikai hajónak végig a Dunáig ár ellenében kell erőlködni, tehát lassabban haladhat. Még azon plausibilis körülményre kell jelen szerény ismertetésemnél egy világító sugarat vetni, hogy nyugat felé csatornai hajóinknak vámot kell fizetnie, valószínűleg az osztrák, a szász s a porosz határon is. De hát mi is szedünk a Vaskapun s így kölcsönös szerződésekkel ezen is segíthetünk. Hogy az erdélyrészi közigazdaságot mennyiben érdekli ez a csatorna-tervezet, arra jövő számunkban térünk ki.

Csérer Lajos.

(Folytatjuk.)

tosította tevékenységét. Kiváló barátjának C. Voitnak adta át a Zeitschrift für Biologie igazgatását; az *Egészségügyi Archivumot**) alapította Forster amsterdami és Hofmann lipcei tanár közreműködésével.

Önként értetődik, hogy nem áll módunkban e helyen akárcsak nagy körvonalokban is jelezni Pettenkofernek Carl Voit társaságában vagy egymagában végzett számos kutatásait a tápanyagok áthasonításáról (assimilatio) s azok szerepéről az állati test háztartásában. Ámde fogalmat óhajtánánk nyújtani azon fontos szolgálatokról, a melyekért neki hálával tartoznak az élettan és a mezőgazdaság, — azon kísérleti módszer megteremtése által, melyhez neve örökre fűződik. Hogy a gyors exposit, a melybe fogandók vagyunk, jobban megértessük, szükséges, hogy pár szóval meghatározzuk a kérdés állását, élettani és gazdasági kettős szempontból, hogy visszatekintsünk ismereteinknek 1862-beli állapotára, a meddig visszavezethetők az első kísérletek, a melyek új teret nyitottak az ember és állatok táplálkozásával foglalkozó gyakorlati irányu tanulmányok számára.

A táplálkozás tudománya, — hogy ha ezen elnevezés alatt a táplálkozási (nutritio) törvényeknek a test kifejlődésére, szervei működésének fenntartására és munka-létrehozására való alkalmazását értjük — nem régi keletű. A tizenharmadik század végéig csak egyet tudtak e tárgyat illetőleg, hogy ennünk kell, ha élni akarunk.

Ép úgy nem ismerték a tápanyagok

elemi összetételét, mint a szervezet szöveteit és folyékony alkotórészeit, s ép oly keveset tudtak előbbieknél az utóbbiakkal való összefüggéséről. Az állati meleget az *élet-erőnek* tulajdonították, homályos és réveteg kifejezés, mely mögé oly soká rejtőzött el az élőlényekben lefolyó jelenségek valódi okának ismerése.

Lavoisier és Fourcroy voltak az elsők, a kik — előbbi az égés lényegének felfedezése s utóbbi a tápszerek lényeg (nitrogén) tartalmának kimutatása által — a légzésről, a szerves anyagcseréről és az élő szervezetek alkatáról való jelenlegi ismereteink első alapvonalait meghatározták.

Az elmúlt század első felében a vegy-tanban, a természettanban és honatanban tett előmenetelekből született az élettani tudomány; mely utóbbi a mezőgazdaság terére behatolva nemsokára megjelöli a gazdáknak az új utat, a melyen oda értek, hogy a régi szokásossá vált eljárás helyett a növényi és állati termelés (nemzés—productio) természetes törvényeire alapított eljárási módszereket alkalmazzák.

A szarvasmarhákat, barmokat — melyeket századokon keresztül kizárólag csak egy trágyát létrehozó gépnek tekintettek, a melyt az ember táplálkozására felhasználott akkor, a mikor szervei már használhatatlanokká váltak — hajdan, majdnem mindenütt azon éttrend szerint takarmányozták, melyet a szellemdús német gazdász Settegast, az éhenhalás táplálkozásának nevezett el. Az állat tulajdonosától a nyers tápláléknak minimumát kapta szénából úgy mint szalmából (szecskából) a lehető legkevesebbet, épen csak annyit, hogy

az éhenhalást megakadályozzák s nem gondoltak azzal, hogy munkabírása és tejelőképessége fokoztassanak, épp oly kevéssé arra, hogy kihizlalják akkor, mikor már munkakép-telenekké váltak, mielőtt a közbizalom vit-ték. Ép oly kevéssé kísérelték meg a fajok-nak kiválasztás vagy keresztezés által való nemesítését, mely eljárások által, a mivel Európára marhaállománya a tökély oly magas fokára emelkedett. A vegyészek, életbuvárok és zootechnikusok dolgozatai által előidézett nagy tudományos mozgalomtól, a mult század közepétől számíthatjuk a földmivelés és marhatenyésztés rohamos fejlődését, mely kettő között létező szoros kapcsolatot ma napság már minden gazda elismeri.

Franciaországban Boussingault, Angliában Lawes és Gilbert voltak az elsők, a kik a gazdasági állatok okszerű táplálásának tanát kísérletekkel egybekötött kutatásaikkal előbbre vitték. Ámde Németország volt az, a hol hála a gazdagon javadalmazott gazdasági intézetek kifejlődésének, majdnem negyven év óta rendszeres kísérletezéssel foglalkoztak a gazdasági állatok tápszermennyiségének megállapítását illetőleg. Meghatározni oly pontosan, a mennyire ezt élőlényeknél — a hol az egyéniség oly nagy szerepet játszik — lehet, valamely ismert élőlényű állat fenntartására szükséges tápszerek minőségét és mennyiségét; megállapítani a tápszermennyiségét a szerint, a mint munka, tej, hus vagy zsír termelését célozzuk; végül a szerzett élettani adatokból kiindulva levezetni az ember és házi állatok táplálkozásának gazdasági feltételeit, — ezek azon kérdések, melyek kísérleti megjelölését

*) Archiv für Hygiene.

Köztenyésztésre szánt apaállatok.

Az állattenyésztés első s legfontosabb kelléke a tenyészanyag helyes megválasztása s a tenyészanyag közül is különösen az apaállatok kiválasztása képezi az állattenyésztőnek legfontosabb feladatát.

Ma már a gazdaközönség azon kedvező helyzetben van, hogy a tenyésztésre szánt apaállatok kiválasztásánál a földmívelésügyi ministerium állattenyésztési szakközegei, nevezetesen állatorvosok és állattenyésztési kerületi felügyelők rendelkezésére állanak, sőt a beszerzésben a kormány anyagilag is segítkezik. A kormánynak ezen intézkedései mindenestre igen nagy fontosságúak. Azt azonban alig hiszem, hogy a haszon arányban állana ezen célra fordított kiadásokkal. Nem azért, mintha talán a szakközegek nem teljesítenék hivatásukat lelkiismeretesen, hisz buzgóságukról minduntalan meg lehetett győződni, hanem igenis a másik félen, a tenyésztő közönségen mulik minden. Nem használja ki a neki nyújtott kedvezményt, sőt mi több, kijátsza a törvényt. Azt a törvényt, melyet a gazdaközönség érdekében hoztak.

Egyes nagyobb tenyésztőkről nem szólok, hisz azok a helyes úton haladnak, de ott van a nagy tömeg, a kisbirtokos osztály. Hát vajjon ennek az osztálynak nincs módjában az, hogy olyan állatokat neveljen, mely megállja bármely versenyen is a helyét? Vagy talán nem részesítheti olyan bánásmódban állatját, mint ama nagytenyésztő? Ez utóbbi feltevés legkevésbé állhat, hisz a kigazda maga gondolja jószágát s mindenestre jobb bánásmódban részesíti, mint az idegen. A cseléd! A baj nem is ezekben, hanem a tenyészállatok helytelen kiválasztásában rejlik.

Igaz ugyan, hogy sem a kormánynak, sem a szakembereinek nincsen módjában segíteni azon, hogy valaki minden tekintetben jó és megfelelő anyaállatokat tartson, legalább közvetlenül nincsen, de ha a köztenyésztésre szánt apaállatok kifogástalanok, a mi legtöbb esetben úgy is van; mégis miért oly csenevész sok községnak állatállománya?

A visszaélések miatt, melyet a gazdaközönség saját kárára tesz. Csak egy esetet említek fel:

Több erdélyi nagyobb községben történt

tűzték maguk elé az okszerű táplálkozás még egészen új tanulmányozására magukat szentelt tudósok.

Nem csupán a gazdákra nézve voltak nyereségesek marhaállományuk fenntartását és nevelését illetőleg e kutatások, hanem új láthatárok nyíltak meg az ember gazdaságos fenntartásának megállapítását illetőleg is, főképen azoknak nagyobb tömegénél: hadseregekben, iskolákban, gyáraknál, fogházakban stb. a pénzbeli segédeszközök és a táplálkozásra szolgáló termékekkel (élelmiszerekkel) való ellátás szerint, a mikkel ezen tömegek rendelkeznek. Itt úgy, mint más helyt is, a tudomány hatalmas előhaladása a szokásossá vált eljárás módokat megváltoztatta. A táplálkozás hygienájának helyet kellene jelölni valamennyi iskolánk tananyaga között.

A különböző, általunk jelzett irányokban történt előhaladás létrehozásában nagy része volt *Pettenkofernek*. 1860-ban ugyanis egy kísérleti módszert létesített, a melynek segítségével az egészséges úgy, miként a beteg embernél és a gazdasági állatoknál a táplálás mérlegelt az étrend- és állapot (foglalkozás) legkülönbözőbb helyzetekben: nyugalom, koplalás, munka és szoptatás, vagy hizlalás alatt — megállapíthatjuk, úgy, hogy a kísérleti egyed mindennapi életének rendes körülményei között maradhat. A nélkül, hogy a *Pettenkofertől* kiesztelt módszer részleteibe bocsátkozhatnánk, meg fogjuk kísérlni a fölől fogalmat nyújtani s kimutatni a segélyével elért eredményeknek fontosságát az életbúvárta úgy, miként a tenyésztőre nézve is.

Mindenki tudja, hogy az ember és az állatok

meg, hogy a tavaszi tenyészállatvizsgálat alkalmával felhajtott kanok közül köztenyésztésre bevált egy drb mangalica. Régi szokás az volt, hogy minden tenyésztő, kinek köztenyésztésre bevált és felajánlott kanja volt, a közbirtokosság pénztárából egy darab után 50 koronát kapott. Ennek ellenében a fedeztetés (bugatás) díjtalan volt. E régi, de rossznak nem mondható eljárást egyeseknek „nemtettsége” folytán olyképp módosították, hogy a tulajdonos ezután nem kap semmit a közbirtokosság pénztárából, hanem 1 koronát fizetnek minden göbe fedeztetése után. Így legalább megmarad az 50 korona.

E „praktikus” intézmény szomorú következményét most még nem, csak pár év múlva fogja érezni a gazdaközönség. Miért? Mert senki sem fizet egy fedeztetésért 1 koronát akkor, midőn van elég be nem vált kan, melynek tulajdonosa 10—20 fillér hágatási díjjal és 1 liter kukoricával is megelégszik. A göbe tulajdonosának pedig fő az, hogy malac legyen.

Természetesen ily körülmények között a tulajdonos a bevált kant kiherélteti s a községnak csak papíron van tenyészkanja. És ime, tessék csodálkozni, hogy a sertések között a legszigorubb óvintézkedések mellett is miért terjed minden betegség. Csenevész állat után erőteljes ellenálló utódot várni nem lehet.

Az ilyen bajokon segíteni kell! Először is a *tenyésztésre be nem vált apaállatokat ki kell heréltetni, a melyek pedig alkalmasak, azokért fizessen a község megfelelő díjat*, másképp az állattenyésztés rohamosan fog visszafejelődni. *Azon tulajdonosok pedig, kik tenyészizgalommal nem bíró apaállataikat fedeztetésre használják, szigoruan büntetendők.*

Kigazdáknaál, kik maguk tartanak tenyészapaállatokat állatállományukban, a vérfertőzés igen gyakori, miért is kívánatos, hogy az állattenyésztés szakközegei ezt szigoruan őrizzék ellen.

Nem tudom, van e a törvénynek ezekre nézve intézkedése? Ha van, (a mi bizonyos is) érvényesíteni kell; ha pedig nincs, gondoskodni kell róla, hogy legyen.

Butyka Károly.

A művaj, vagy margarin készítése.

A művajnak, vagyis margarinnak, melynek forgalomba hozatala évek óta mind nagyobb hódított magának, készítési módját jelen soraimban közelebbről fogom megismertetni.

A művaj készítésével csaknem minden országban foglalkoznak, de főképen Hollandiában. Az ottani gyárosok a nagyobb vágóhidakon lemészárolt szarvasmarha faggyúját a vesezsir kivételével, a mi direct fogyasztásra kerül — a mészárosoktól megvásárolják és gyáraikba szállítatják.

A gyárakban a faggyút a művaj feldolgozásához osztályozzák, a birka-faggyút és az egyéb nem jó minőségű állati alkatrészeket elkülönítik, a válogatott faggyút megmossák és gőzerőre berendezett szecskavágógéppel megapritják, utóbb pedig ismételve megmossák. A másodszeri mosás végeztével húsvágógéppel finomra szeletelik és a vértől újra megtisztítva nagy kazánokban gőzzel felolvasztják, mi közben a tiszta zsir a felszínre száll, a szövésejtek alkatrészei és egyéb tisztatlanság pedig a kazán fenekén gyülemlik össze.

Ezek megtörténte után a faggyút hideg víz hozzábocsátásával kiemelik és préselik, míg ellenben a kazán fenekén megmaradt aljat műtrágya készítésére fordítják.

A megolvasztott faggyút pontosan betartott hőmérsékletnél, a mely mellett a stearin már megszilárdult, de a margarin és olein még folyékony, ruhán keresztül préselik, a melyben azután a stearin fehér és meglehetősen tömör alakban visszamarad, holott a folyékony alkatrészek hordókba töltve margarin név alatt kerülnek forgalomba. Ezen margarin csaknem teljesen színtelen, egész tiszta, minden mellékiz nélküli anyagot képez, amely konzisztenciájában a felolvasztott és ismét lehűtött vajhoz hasonlít.

Fentemlitett módon a téli hónapokban hetenkint 1000 mázsa faggyú kerül feldolgozásra, nyári hónapokban azonban jóval kevesebb. Állítólag 100 kg nyers faggyú 80—92 kg margarint szolgáltat.

Szokásban van a margarint tejjel átgurítani, mesterségesen festeni és sok helyen sózni is, azon okból, hogy a valódi vaj minőségét és színét mindjobban megközelítse.

latok által kilehelt levegő tetemes arányban tartalmaz szénsavat, míg az általuk belélegzett levegő a szénsavnak csak jelentéktelen nyomait (2 egész 3 tizedrészét) mutatja. A tüdők által kiküszöbölt szénsav az élelnek (oxygen) a szénenyinel (carbonium) való egyesülésének terméke, ez utóbbi szerveink és szöveteink száraz alkatrészeinek nagy tömegét képezi. Az állat által kilelegzett szénsavnak mennyisége tehát a lassu égések mértékét szolgáltatják, mely lassu égések egyedüli forrásai az állati melegnek és az élő lény által végzett belső vagy külső munkának.

Másrészt azt is tudjuk, hogy a szervezet mindennap küszöböl ki magából hügyany alakjában (a vizeletben és izzadságban) a kísérletezett állatfajta szerint változó mennyiségű légenyt (nitrogen), mely mennyiség azonban ugyanazon egészséges és kellően táplált állatnál állandó marad. A nitrogénnek a vesék általi ezen kiküszöbölése az egyetlen út, a melyen ez az elem távozik a testből: s megfelel a szervek élettani elhasználódásának s ezen elhasználódás mértékét adja.

Tudjuk még ezen kívül, hogy a tápszerek lényegileg szényben gazdag anyagokból összetövék: milyenek pl. a keményítő, a cukrok s a zsirok stb., úgymint légenytartalmú anyagokból is (a melyek typusa a tojásfehér), milyenek a növényi keményítő- és rost-anyag, a hús stb. Végül Claude Bernard, Chauveau, Kaufmann és más életbúvárok kimutatták, hogy a cukor, a mely az állati test háztartásában a tápszerekben foglalt alkatrészek átalakulásából képződik, a cukor, mely a vérnek állandó alkatrésze, a fő, hogy ne mondjuk

az egyedüli tényező, mely a szervezetben való elégeése által, az állati meleget és a munkát létrehozza.

Ezen adatokból kiindulva — melyek visszaidézését jónak láttuk — látható, hogy ha egy embert, vagy egy állatot egy oly készülekbe helyezünk, a hol kedvükre élhetnek s a hol szokásaikban nem zavartatnak és hogy ha sikerül egyrészt pontosan meghatározni levegőbeli, tápszerek- és italokbani *fogyasztásuk* minőségét és mennyiségét és másrészt ugyanazon időben szintén pontosan számon tartani az általuk *kiküszöbölt* s az életműködésekből eredő légnemű, cseppfolyó és tömör termékek természetét és mennyiségét, akkor meg fogjuk kapni a mérleg, vagy az állati háztartás egyensúlyának, a kísérletnek alávetett egyed táplálkozási *statisztikájának* elemeit.

Ezt megtehetjük a *Pettenkofer-féle* módszer segélyével. A róla elnevezett légzési készülék egy négy- vagy derékszögű szobából áll, elegendő (12 egész 16 köbméternyi) térfogattal arra, hogy egy ember benne kényelmesen élhessen, hogy ágya, íróasztala legyen és adott esetben a szükséges szerszámokkal az általa véghezviendő mechanikai munkát eszközölhesse. Hogy ha valamely állatról: ökréről, tehénről, vagy lóról van szó, a szoba el van látva a szükséges abrakoló helylyel s különösen e célra szerkesztett ürülék eltávolító s minden részletükben áttanulmányozott készülékekkel, a melyek segélyével a vizelet s egyéb ürülék mérlegelés és vegyontás céljából minden veszteség nélkül meggyűjthetők. A kísérleti egyedet, vagy minden nap, vagy

A művaj vagy margarin készítését közelebbről megismertetvén, céлом még ezúttal a kereskedelemben előforduló egyéb tej- és vajtermékekről némi felvilágosítással szolgálni helyes birálatok alkotása végett, hogy a számos esetben túldicsért némely tejtermékektől magunkat védhessük.

A mi itt tekintetbe jön, azok a különféle tápszírok, a melyeket 3 csoportba oszthatunk: az első csoportba azon zsírokat, a melyek csakis tehéntejből készülnek; a második csoportba az egyéb állati zsírokat; a harmadik csoportba pedig a növényországból gyártott zsírokat osztjuk.

Mindezen említett zsírok részben tisztán, részben azonban a 2-ik és 3-ik csoportbeliek elegyített alakban főzésre használatnak, a mi mellett eléggé sajnos, hogy számos esetben ezen két utóbbi terméket nem eredeti megnevezésén árusítják, hanem oly név alatt, a mi a közönség félrevezetésén alapszik.

I. csoport: a tehéntejből készített vaj.

Ez kitűnik friss állapotban sajátos finom aromatikussága által. A készítési módok és üzem berendezésekhez képest édes, vagy öngyém savanyu lehet a vaj ize.

Nyáron a zöld takarmányozás alkalmával sárgás, ellenben télen, szénaetetés mellett halaványabb és fehérebb színű; ha a vaj mesterséges festése ki van zárva.

A vaj előállításának legrégebbi módszere, hogy a tejet hűvös kamrában lapos edényekbe helyezük és 24—48 óra múlva a tej felszínén összegyűlt tejfelt leszedjük és alkalmas edényben köpülés által vajjává változtatjuk.

Az ily módon nyert vaját hazánkban fajúsi vagy parasztvajnak nevezik és mint olyan kerül a fogyasztópiacra is.

Az évek óta feltalált tejfőzőgépek segítségével a tej tögy meleg, friss állapotban kerül a főző- vagy lóditógépbe és a tejből mechanikus erő útján a tejszín azonnal kiválik, melyet köpülőbe öntve, rövid idő alatt a vaj elkészül. Az összes piszok, a melyet netalán a tejből még feltalálnak, a főzőgépben visszamaradt s így tehát a vajba nem kerülhet. Az ily eljárási mód mellett nyert vaját édes teavajnak nevezzük, kitűnik tiszta, finom és édes ize által, miért is a kereskedelemben sokkal magasabb árban kél el, mint a közön-

séges tejfőből készített falusi vaj. Csekélyebb értékkel bír, mint a tejfővaj, az ízében kevésbé oly finom savóvaj.

A savóvaj a kövérsajtgyártásnál a savóban visszamaradt savózsírból nyeretik és pedig háromféle módon:

először a savónak fölhevítése;

másodszor a savónak 24 órai állása után és mindkét esetben a felszínen képződött fehér zsír beszédése és végre

harmadszor a savónak géppel való lefőzése által.

Az említett módok mellett készített savózsírból (Vorbruch) köpülés által nyert vaját savóvajnak nevezik.

A mi ennek értékét illeti, 20—30 krral olcsóbb, mint a közönséges tejfővaj. Kitűnik mondottakból, hogy nagyon téves nézet, ha a savóvaj művajnak tekintetik.

Miután első sorban a vaj mikénti gyártás módját, mint a hogy hazánkban is a tisztaság szigorú ellenőrzése mellett szokásban van előállítani, elmondtam, nem halaszthatom el a t. c. közönséget figyelmeztetni, hogy óvakodjék a külföldről importált kétes árutól, a mely számtalan esetben nem érdemi meg a vaj név elnevezését, dacára, annak, hogy tehéntejből készül.

II. csoport: egyéb állati zsírok.

Ez alatt értendő a vágott marha zsírjából előállított margarin, mely kevesebb, vagy több tejjel összevegyítve az úgynevezett művaját szolgáltatja, mint azt cikkem elején már volt szerencsém ismertetni.

Ha helyben hagynók, hogy a művaj csakugyan a legtisztább és friss állati zsírokból készül és mint jó főzőzsír kerülne fogyasztásra, e mellett nem szabad felemlítés nélkül hagynom, hogy állítólag többszörösen bebizonyult, hogy sok esetben undorítást gerjesztő és egyúttal az egészségre is káros befolyást gyakorló, zsírokat szintén felhasználnak margarin készítésre.

Mint hogy pedig ez irányban a jóminőségű áruért bajosan lehet garanciát szerezni, tanácsosabb margarin helyett szükségben friss vesezsírt vásárolni és azt használni főzéshez. Azok pedig, a kik margarint tisztán, vagy más zsírokkal keverve árulnak, a zsírt eredeti sajtát nevének hozzá forgalomba.

Azon körülmény, hogy ez sok esetben még sem történik meg, hanem mint „alpesi vaj” és tudja Isten hányféle különböző néven kerül a fogyasztópiacra, ez csak azon szándékkal bír, hogy a közönség félrevezetessék.

III. csoport: zsírok a növényországból.

A mi ezeknél különös tekintetbe jő, az a kokuszzsír, vagy más szóval a kokuszdióvaj. Előbbi időben, midőn a kokuszdióból előállított zsír kellemetlen szaga és ize miatt, mint emberi tápszer abszolúte élvezhetetlen volt, többnyire csak szappankészítéshez használták, mióta azonban előállításán javítottak a kokuszvaj élvezhetőbb; de a természetes vajjal még sem hasonlítható össze. Más növényi zsírok, mint csekély mennyiségű olajbogyó, sésam, gyapot-magolaj, stb. kisebb-nagyobb mennyiségben kevertetnek hozzá, de azért ezek a kokuszvaj minőségét nem igen javítják.

Olcsó árakkal csábítva a közönség, sokszor oly termékeket vásárol, a mely csekély tápértékénél fogva drágább, mint a jó minőségű árú. Sok esetben pedig duplán csalatnak meg, mert nem ritkán fordul elő, hogy leketlen kereskedőknek sikerül ügyes hirdetések által silány minőségű termékeiken kedvezményes áron túladni.

Vegyük tekintetbe továbbá, hogy a különböző zsírok értékénél nemcsak azok valódi zsirtartalma képezi az egyedüli föltételt, hanem a szag, szín, iz és különösen azok fogatossága nagy szerepet játszik.

Hazánkban a művajkereskedelem terjedésének nagy mértékben kedvez a vajkereskedelem hiányos ellenőrzése és a rendkívül szigorú előírások hiányossága.

Szükségesnek tartjuk véleményünk szerint, hogy szigorú gond fordítatnék arra, hogy a nem tejből előállított és piacra hozott tápszírt vaj elnevezéssel árulni tilos legyen.

Reischl Vilmos.

A poland-china sertés.

E fajsertést, melyet az utóbbi években gyakran hallottunk emlegetni, magyar gazdáink is kezdik megkedvelni ott, hol már ismerik, nem csupán azért, mert e faj teljesen ment a vörhenytől, hanem egyéb kitűnő tulajdonai végett, a melyekre lassankint jöttek rá a ma még hazánkban szórványos tenyésztők.

csupán a kísérletezés kezdetén és végén, a szerint, hogy mitéle célt tűztünk magunk elé, megmérjük. A szobán átmenő levegő a kísérletezés összes tartama alatt rendszeres szivattyuzás által merítették a körleghől. mi által keléssive vagyunk térfogatát pontosan meghatározni. A szerkezetből (készülékből) való távozásakor tökéletesen megfosztatik szén-savától, melylyel gazdagították a tüdő- és bórleghési termékek.

Az első pont, a melyre Pettenkofernak súlyt kellett fektetnie készülékének egybeállításakor: a 24 óra alatt a léghési szobába behatoló levegő mennyiségének precíz meghatározása volt, abból a célból, hogy az sohase legyen megfertőztetve a benne élő ember vagy állat által. Számításai és kísérletezései alapján, a melyek a dr. Grassi által a Lariboisière kórházban utáncsinált kutatásokkal egyeztek, óránként 60 köbméterben állapította meg a levegő mennyiségét, a melynek meg kell újítatnia, ha azt akarjuk, hogy benne az állat vagy ember tökéletesen jól érezze magát: túlságos elővigyázatból az óránként megújítandó levegő mennyiségét 75 köbméterre emelték. Ily módon a levegő nem ér el 0.028 m.-nél nagyobb sebességet egy másodpercben, a mi által a legkisebb léghúzáram se származik s a gyertya lángja a legkevésbé sem lobog. Tényleg nem vesszük észre a levegő megújulásának őrését egész odáig, míg sebessége másodpercenként 1 m.-t el nem ér.

A második fontos teendője volt megállapítani az ily térfogatú folyton megújuló levegőben elszórt szén-sav mennyiségének meghatározásakor elkövethető hibát, a határokat,

a melyek közt az ingadozhat. — Ellenőrző kísérletek segítségével, a melyeket úgy végeztek, hogy a szobából való kiáramló valamely ismert súlyú (stearinsav, boszesz stb. anyag égése által létrejött szén-sav mennyiségét, (a mely anyagokról tudta, hogy égésük alkalmával bizonyos egyenesen meghatározott szén-savmennyiséget termelnek) megmérte, a mely mérésekből aztán kitűnt, hogy a lehetséges hiba egy nap fojytában nem haladja túl a szén-savnak elméletileg meghatározott mennyiségét, még 3 egész 5 ezredrész-szel sem. A levegőnek térfogata, mely egy kísérletezés tartama alatt a szobán áthalad, egy különösen erre a célra tökéletesen fokáig szerkesztett számláló órával méretik meg, melynek segítségével egy ezredrész-szig (1 liter hibával egy köbméterben), meg lehet a levegőfogyasztást határozni. Eltekintve a bonyolult szerkezetű készülékek s a különös berendezések leírásától, mely utóbbiak akkor válnak szükségessé, ha állatokon kísérletezünk, ahol a tápszereket saját különös mód szerint kell bevezetni s a vizeletet és ürüléket megint ily mód szerint egybegyűjteni, elmondhatjuk, hogy e készülékek eléggé tökéletesek arra, hogy a kísérletezés alkalmával hibák ne történjenek, hogy a kísérletezési eredmények tökéletesen kielégítőek legyenek.

A Pettenkofert megelőzőleg kísérletezők, a kik őt előzőleg tanulmányozták az embernél a légnemű anyagcserét, a mely az állatoknál végbemelő áthasonításról és át hasonításról való ismereteinknek sarkköve, — vagy igen szűk helyen kísérleteztek, vagy pedig oly módszerek segítségével, melyek őket

kényszeríték kísérleteiket bizonyos igen rövid időn túl meg nem hosszabbítani. A Pettenkofer féle léghési szoba e régi módszerek fölött azon véghetetlen előnynyel bír, hogy megened, mikép embereken, vagy állatokon huzamosabb ideig kísérletezünk a mellett, hogy ezeket rendes körülmények közt hagyjuk, azaz elegendően nagy helyiségben tartjuk arra, hogy életmódjukon semmiben se keljen változtatniok.

Pettenkofer és Voitnak, Henneberg és Stohmann, valamint G. Kühn, Kellner, Züntz és Lehmann st. által követett kísérletei oda vezettek, hogy most már képesek vagyunk okzerüen megállapítani az ember étrendjét munkában és nyugalomban; az ökorét, a tehénét, a juhét munkabírásban és tejelőképességben tartásnál, vagy hizlalásnál; a lóét nyugalomban és munkánál.

Igen érdekes tanulmányok végeztek ugyanazon módszer szerint a szerves anyagcserét illetőleg különböző betegségekben — minők a huyár (diabetes) s lázak stb. A Pettenkofer-féle módszer általános útmutatást nyujt a táplálkozás mérlegét illetőleg, mely elegendő arra, hogy a tenyésztők állataik takarmány-adagjainak megállapításakor általa vezetessenek: bizonyára nem menti fel azonban az életbuvárokat a szerveződés (organisatio) és pusztulás, illetőleg az élőlényekben lefolyó benső jelenségek tanulmányozásának kötelme alól, a mely formálódási (képződési) és elhalási jelenségek körül még idáig oly sok a homály és a bizonytalanság. De o módszer olyan a milyen, ügyes kezekben nagy szolgálatot tehet, feltalálása elegendő arra, hogy szorzóje emléket az elfelejtetés ellen biztosítsa.

A poland-china sertés másfél éves koráig növekszik s ekkor — különösen a kanok — orruktól a fark tövéig 175—180 cm. hosszúságot érnek el, a miből a fejre $\frac{1}{7}$ rész jut. Magasságuk elől 85—90, hátul 88—92 cm. s ebből a láb hosszára 30—32 cm. esik, de oly nagy a sonkájuk, hogy a voltaképeni láb nem magasabb 20—22 centiméternél.

E méretek az állatoknak hosszúság négy-szegű alakot kölcsönöznek, a melyet csak a hizálás alkalmával kezdenek elveszíteni; mert megjegyzendő, hogy fenti adatok csak a teljesen hizlatlan állapotra vonatkoznak.

Az egészséges malacok *közönséges etetés mellett*, négy hónapos korukban elérik, sőt meghaladják a fél métermázsát. Egy éves korukban pedig 200—250 kilogrammot nyomnak.

A poland-china fajt nem csak ezen nagy hajlandósága a növesre és hizásra teszi oly kiválónak, hanem különösen az, hogy nagyon kevés táplálékot kíván, ugyannyira, miként teljesen elégséges két poland-china sertés *felhizlására* annyi eleség, a mennyi mellett egy másfajú *sovány maradna*.

Az öt hónapos poland-china malac már megérett az anyaságra s oly szopora, hogy két év alatt ötször malacozik, még pedig egy éves korában először s minden alkalommal 10—12 malacnak ad életet, melyek oly életképesek s az anyának számukra annyi teje van, hogy képes valamennyit felnevelni; ám-bár tanácsos csak 8—10-et meghagyni az anya alatt és a többiit tehéntejen felnevelni, még pedig két napos koruktól kezdve s olyformán, hogy először kanállal öntjük szájukba a tejet, de pár nap múlva már maguk kiszüresölik azt lapos edényből.

Nagyon kifizeti magát a kis malacokkal való vesződség bár az első 8—10 napon át éjjel is kell táplálékukról gondoskodnunk, mert épen ezen állatokból nevelődnek a legszebb példányok s az anyatejjel táplált iker-testvérek rendszerint messze elmaradnak mögöttük.

A poland-china anya alatt négy hétig maradnak a malacok s ezután csak nyolc napig marad szabad, azután ismét meggörög s így két év alatt 50—60 főre rugó nemzedéket biztosan teremt.

A malacok etetésénél a legszűkebb mennyiségre szorítkozhatunk. Maga a tápanyag lehet burgonyahulladék, korpa, vörösliszt és hullott gyümölcs is, nem kell félnünk, hogy fogaik bele váznak. És e mellett a táplálék s hetenkint két adag árpa mellett hiznak fel négy hónapos korukban 50 kilóra, egy év alatt pedig elérik a 200—250 kilogrammot. Az árpát csak 5 hónapos korukig kell, hogy kapják, mert az csak arra szolgál, hogy növésüket elősegítse.

A könnyű hizás valóságos bajt okoz a tenyészállatoknál, mert ha azok kissé elhiznak, nagyon nehezen szülnék.

A hizásra való hajlam e fajnál oly foku, hogy a tenyészállatokot öt hónapos korukon túl valósággal éheztetni kell, különben azonnal meghiznak s ilyen állapotban gyakran meg sem görögnek többé.

A poland-china fajnak csontalkata nagyon finom, a mi a hizóknál hátrányos s ezért kell, hogy gyakrabban kapjanak csontlisztet is és pedig legalkalmasabb, ha azt magunk készítjük megpörkölt konyhahulladék csontokból, melyeket nem kell megörölnünk, hanem csak baltával szétzúnnunk, mert az állatok azt ily állapotban szívesen elropogtatják és nincs hátrányos következménye az e fajta csontnak, míg a kereskedésben előforduló legfinomabb csontlisztől is oly nagy hasmenést kap néha az egész sertésállomány, hogy alig lehet azt egykönnyen elállítani.

A gyenge csontalkat miatt ajánlatos a keresztezés is és pedig oly formán, hogy poland-china kanokat használunk Suffolk és Yorkshire anyákkal. Ezeknek leszármazottjai ép oly hajlandóságot mutatnak a hizásra, mint maga a poland-china faj, de csontjaik

erősebbek s az állatok, különösen fiatal korukban, nem hülnek meg oly könnyen.

E keresztezés mellett a szaporaság is nagyobb, mert így egy-egy 10—16 malacot ad. Hústermelésnél minden esetre ajánlatos a keresztezés, mert a poland chinai faj messze generációkban átörökli minden előnyét, csontalkata pedig erőteljes lesz.

Krenedits Ödön

KISSEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Komló-férgék.** Eredményes német kísérletek után a spolti komló-termelő egyesület a termelőknek azt ajánlja, hogy komló-férgék (földi bolha, tetű s más rovar) ellen legjobb védekezési mód, ha 3—4 heti időközben a komló-lombra a csont- s szaru-faragó műhelyből kikerülő port hintünk. Valószínű igen jó hatása lesz annak is, ha a patkoló kovácműhelyekben gyűjthető pata-hulladékok összetörött porát is használjuk. Ez időtájt jó még a férgék ellen az olcsó dohányból főzhető luggal, vagy 2%-os rézgáliccal való permetezés: utóbbival a komló-penész betegségek ellen is védekezhetünk. —r—s.

+ **Védekezés az oidium ellen.** Szőleink egyik legveszedelmesebb betegsége az *oidium* (lisztharmit), mely már kora tavasszal megképezi a fiatal hajtásokon azokat a góccokat, amelyekből egész nyáron rajzik ki a veszedelmes gomba. Amint a bogó növekedik, belepí piszkos fehér porával és vagy megráncosítja vagy elrothasztja. Ellene nehezebb védekezni, mint a peronoszpora ellen. Általánosan kénport szoktunk ellene használni, boporozzuk vele a hajtást és a fűtőt. De fontos, hogy most, a nyár kezdete előtt porozzunk, mert a baj letkezését előzhetjük meg. A tiszta kénport legalább 3—4-szer, de sokszor 5—6-szor kell egy nyáron használnunk. Ugyanis a kénpor leginkább azzal hat, hogy belőle kénessav fejlődik, ami megöli a gombacsirát. Hogy azonban a gombasav kitejődhessen, oda 15—20 C. fok melege van szükség. Különösen nyár elején és őszszel, de meg akárhányszor nyár derekán is, a mi éghajlatunk alatt, alig van a napnak 2—3 ilyen meleg órája, az is rendszeren délközben. A porozást pedig egész nap kell folytatni. A tiszta kénpor nem tapad a növényre, a legkisebb szellő leviszi. Azért nagy szerencse kell ahhoz, hogy a reggel és délután kifújtatott kénport az a 2—3 meleg óra érje, különösen ha a hatás bekövetkezte előtt a pornak az éjszakát is a tőkén kell tölteni, a mikor a reggeli harmat is árt neki. Ez az oka, hogy oly gyakran nem hat kedvezően a tiszta kénpor használata és hogy a szőlős gazdáknak oly sokszor kell hiába porozni. Ezen a bajon segít a kénpornak egy új kompozíciója, a dr. Aschenbrandt-féle „rézkénpor“ a melyet Magyarországon egy fővárosi előkelő kémiai gyáros állít elő. Ennek a pornak nagymennyiségű preparált réz- és mézshydrát tartalma van, a mi a kifújtatott szert oda tapasztja a növényhez és ott tartja addig, míg a levegő a kellő hőfokra felmelegedett. Ez a tulajdonsága a „rézkénpor“ hatását függetlenné teszi az időjárástól. A dr. Aschenbrandt-féle „rézkénpor“ használata tehát már ebből az okból is összehasonlíthatlanul előnyösebb, mint a tiszta kénporé. Sokkal kevesebb is kell belőle, mint a tiszta kénporból, mert a legfinomabb kiporozott réteg is, állandósága folytán elegendő arra, hogy a szőlőtőkét az oidiumtól megvédje. Réztartalma is sok mindenre jó. Számos tapasztalat van arra, hogy használatával megtakarítható, a megfelelő viszonyok között az első, vagy az utolsó permetezés. Sok gazda állítja, hogy megvédte szőlőjét az őszi rothadás bizonyos nemétől. A „rézkénpor“ sietteti és elősegíti a szőlő-fürt érését és a mustot és a bort nem bűdösíti úgy, mint a tiszta kénpor. Terjed is használata, számos előkelő gazda tapasztalatairól küldi meg bárkinek, a ki érdeklődik, a Budapesti levő „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeté“, mely a szert forgalomba hozza.

Háztartás.

A francia főzésről. Kétségtelen, hogy Franciaországban érték el a legnagyobb tökélyt a főzésben. Egészséges, könnyen emészthető, egyszerű és a mi, fő takarékos volta miatt már mindenfelé ismerik, nálunk azonban még nagyon kevéssé terjedt el. Főelőnye a francia konyhának, hogy az ételt inkább párolják, mint főzik. Ennek előnyeit bizonyosan sokan vonják kétségbe, pedig könnyen meg lehet győzni az érdeklődőket előnyeiről. Például másodrendű hús, vagy olyan szárnyas, mely már túl van első ifjuságán, párolva a legizletesebb, puha és egészséges étellé lesz, mert egy tápláló alkatrésze sem vész el; míg főzve ugyanaz majdnem élvezhetetlen, kemény, nehezen emészthető. Természetesen mennél finomabb a hús és fiatalabb a szárnyas, annál jobb a párolt étel, és hogyha takarékosan kell élni, jó ezt az olcsó módszert ismerni. Azután még egy nagy előnye van a párolásnak a főzés fölé és ez az, hogy sokkal kevesebb tüzelést igényel mint a főzés, a mi a mostani drága fűtőanyagnál nem csekélység. Azért talán nem fölösleges ezen főzési móddal megismerkedni, mert aránylag csekély költséggel a legizletesebb ebédet készíthetjük. Az alábbi egy izletes párolt étel leírása.

Párolt cotelett. Mosd meg jól a húst, fűszerezd meg kellőleg, ezután süsd forró zsirban néhány percig; majd vedd ki, tedd egy jól zárható fazékba és két óra hosszat párold annyi lében, hogy épen csak elfődjön. Ha a hús puha, szedd ki óvatosan és tedd fölszeletelve forró tálba és tartsd addig sütőben, míg levét elkészítjük. Ha a lé egészen megsűrűsödött, tégy bele gombát vagy citromnak a levét, evvel azután leöntjük a húst és nagyon melegen tálaljuk be. Használhatunk a főntihez, dísznő, marha birka vagy borjú húst.

Kazánkó eltávolítása. Olyan vidékeken, hol kemény a víz, sok kellemetlenséget okoz a kazánkó lerakódás. Különösen az üstöket támadja meg, miáltal ez sokkal súlyosabb lesz, kevesebb vizet vesz fel és tovább forr föl tartalma. Mindezen könnyen segíthetünk. A teli üstöt tűzre teszszük és ha a víz forr egy pár csöpp sósavat teszünk bele, de nem kell megjedni, ha a víz erősen buzog. Ezután meleg vízzel kiöblítjük és egy fakanállal ütögetjük, miáltal a már megfagyult kazánkó lehull. Hideg időben még könnyebben segíthetünk a bajon. Az üstöt vagy bőgrét megtöltjük vízzel és a forró tűzhelyre állítjuk néhány órára, ezután kitöltjük tartalmát és egy nap és éjjel a szabadban hagyjuk. Ha a megfagyott víz felenged, a kazánkó magától lehull.

Égett vagy megpörkölt fehérméreg úgy tisztítjuk, hogy a foltot megnedvesítjük, sőt hintünk rá és a napra teszszük. Színes ruhával épen így járunk el, csak sőt nem teszünk rá, mert színei esetleg elhalványulnak. Természetesen, ha a szövet egészen elégett, akkor nem lehet rajta segíteni, de kisebb bal-esetnél ez a módszer beválik.

A tejet újabban már gyógyszernek használják égési sebek ellen. Egy angol orvos kitűnő eredményt ért el vele több ízben. Egy esetben egy paraszt ember mindkét combját elégette, az orvos tejjel dúsan itatott vászborogatást tett rá, melyet este és reggel változtatott, már más nap felényire húzódtott össze az égési seb és három nap múlva a 14 centiméternyi seb már csak két és fél centiméter volt. Egy más esetben először olajat és kenőcsöt használt, de minden eredmény nélkül, azután tejes borogatást tettek rá, mely itt is hathatósan bizonyult. *P. F.-né.*

IRODALMI SZEMLE.

Külföldi lapokból.

Csikónevelés. A kancák ellőcsének időszaka itt van és a legtöbb helyen a nemzedék értékes lesz, mert a gazda most sokkal nagyobb súlyt fektet jó lovak előállítására, mint csak néhány évvel is ezelőtt. Lassacskán elkezdett

csipegetni, szemelgetni a gazdasági lapok cikkeiből és így jutott arra a következtetésre, hogy „a legjobb legjobban fizet“, hogy 70—80 guineás (1800—2000 koronás) ló ezekben a kedvezőtlen időkben szépen hoz a gazda konyhájára. Ha a kanca edzett és egészséges, ha ügyelve egy keveset dolgoztattunk vele ellés előtt, minden jól megy. Az első dolog ha meg van a csikó, mindjárt gondozás alá venni. Tisztántartás, az a fő a születéstől kezdve nagy koráig. Ha a kancának bőven van teje, ez az első és legjobb tápláléka a csikónak. A tejmennyiséget emelendő, a kancának jó táplálkozásáról kellőleg kell gondoskodni. Jó legelő, korpá és zab keveréke a legajánlatosabb takarmányozás. Kevés tejű kancával, ha csak elkerülhető, ne táplátsuk a csikót, ilyen esetben tehéntejet adjunk — lehetőleg mindig egy tehén tejét — egy kevés langyos vízzel melegítve és egy kevés cukorral édesítve. Ha tehetjük, hogy a szoptató kancának nem kell egy-két hónapig dolgoznia, az nagyon jót fog tenni annak is, a csikónak is. Ha dolgozik a kanca, ügyelni kell arra, hogy fölhevült állapotában a csikó ne szophassa, hanem csak egy teljes félórai lehülés után. Sohase zárjuk a csikót olyan istállóba, ahol megsértheti magát, vagy megsérthetik. Üres rekesz tiszta, bőseges aljjal a legjobb. Arra is ügyelni kell, hogy a hol a csikó szaladgál, olyan tárgy ne legyen, mely megsérthetné. Keliő mozgás a legfontosabb a csikóra nézve, azért sohase tartsuk bezárva, csak ha okvetlenül szükséges. Kevéssel az elválasztás előtt egy kevés szemes takarmánnyal szoktassuk az evéshez, erre semmi sem jobb, mint a kitűnő csontképző zab. Kevés zablisztet, korpát és vágott murokrépat is adhatunk, míg korpá forrázott lenmaggal alkalomadtán a szervezet működését elősegíti. Hiába tömjük a csikót mindenféle takarmánnyal, ha ez nem okszerűen történik, a csikó nem fog kellően fejlődni. Nem kell a takarmányt beleerősokolni, most csak csontképző, növesztő takarmányozásra van szüksége a csikónak. Túlságos sok szemes takarmány és kevés mozgás sok jó csikót elrontott már. Mindenesetre elég takarmányt adjunk a csikónak különösen nitrogéntartalma, hogy nőjön, de azért ne adjunk annyit, mint egy nagy munkát végző kifejlett állatnak. A takarmányt meg is kell ám válogatni. Tengerit csak óvatossággal etessünk. A széna, amit a csikónak adunk, mindig kifogástalan minőségű és zsenge legyen, nehezen emészthető vastagabb száráktól mentes. Ha azt akarjuk, hogy a csikó jól felnőjön és gazdájának jó védelmet hozzon, nemcsak az első, de még a második télen is jól kell gondoznunk. (Agricultural Gazette.)

A búza boronálása ezen a tavaszon. Azok a károk, a melyeket a tél a vetéseknek okozott, sokkal ismeretesebbek, semhogy azokat külön fel kellene sorolnunk. Azon körülmény azonban, hogy dacára a búzában ejtett nagy károknak, a kiszántás még sem vált egészen szükségessé, azt a kérdést vetette fel, vajjon a boronálás ilyen esetekben szükséges és előnyös-e? Miután a vélemények e kérdés fölül igen eltérők, szükségesnek tartjuk azt némileg megvilágítani. A búza tavaszi boronálásának a főcélja az, hogy a világosság, levegő és meleg behatását előmozdítsa és így a növést elősegítse. A búza boronálása teljesen veszélytelen akkor, ha az erősen kifejlődött és a talaj gyakori esőzések folytán eliszaposodott; a munka eredménye ilyen esetekben mindenkor kitűnő. Az a vélemény azonban, hogy a boronálás a vetés gyenge állásánál is hasznos, sok ellenvéleményre talál főképen azért, mert ezen munka által sok növény elpusztulásától félnek. Mindenesetre tény az, hogy a boronálás sok gyenge növényt kiszakít; azonban ezt alig lehet hátránynak tekintenünk, mert épen ez az egészséges növények kifejlődését totemes módon elősegíti. Ebben az esetben azonban a munka nagy gondosságot igényel és lehetőleg könnyű boronákat kell használnunk. Ily elővigyázat mellett azonban minden ve-

szély ki is van zárva; a hátramaradt vetés a föld lazítása által mindjárt erős fejlődésnek indul és a mi szintén figyelemre méltó, a gaz erősen kipusztul; ha valaki ezt a kísérletet megteszi, erősen fel fog neki tűnni a különbség a boronált és a nem boronált föld között. Kevésbé szétágazók a vélemények a *búza hengerezésének* kérdésében, ezt általában célszerűnek találják, különösen azonban olyan esetekben, a mikor a föld téli időjárás folytán erősen meglazult és a növények kiemelkedtek. Hogy ilyen esetben a hengerezés a vetés fejlődésére igen előnyös befolyást gyakorol, az iránt az illetékes gazdakörök tisztában vannak; a fő dolga azonban az, hogy a munkát ne halasztjuk addig, míg a föld kiszárad és erősen rögs lesz. Még csak azt akarjuk megjegyezni, hogy e tavasszal a késői őszi vetés hengerezését is ajánlhatjuk. A tapasztalat is mutatta, hogy a gyűrűs henger az őszi gabonánál különösen lazább talajon igen előnyös befolyást gyakorol. A talaj kedvező fizikai összetétele, különös tekintettel a fagyra, már ismeretes, és miután a henger még más előnyvel is jár, annak használatát különösen ezen a tavaszon erősen ajánlhatjuk. — (Deutsche Landw. Presse.)

É. E.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számrá legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Szemle.

A *csatornájavaslatok* foglalkoztatják most legelőnkebben az osztrák iparosokat és mezőgazdákat egyaránt. Az osztrák gazdasági és erdészeti érdekeknek védelmére alakult központ választmány a hó 10-én tartott ülésében megállapította azokat a föltételeket, melyek mellett hajlandók a javaslatot elfogadni. Ezek a föltételek a következők: 1. Mindenekelőtt adjon a kormány kellő biztosítékot arra nézve, hogy a víziútak által elősegített és piacunkat előzölő külföldi mező- és erdőgazdasági termények importját megfelelő vámmal és egyéb kereskedelmi rendszabályokkal meggátolják. 2. Miután a víziúton beözönlő, nagymennyiségű külföldi gabona veszélyt a spekuláció a gazdák hátrányára kihasználhatná, okvetlenül eltörölendő a földözetlen gabonahatáridőzlet. 3. A víziútak szállítási tarifája olyan különbségekkel állapítandó meg, hogy az osztrák termények a magyar terményekkel szemben s mindkettő a külföldiekkel szemben előnyben részesüljenek, a mi a kereskedelmi szerződésekből és a közös vámterületi szerződésben világosan kifejeztessék. 4. A nélkül, hogy ez által az egyéb, a mezőgazdaság érdekében eszközözendő javítási és kulturális munkálatok kárt szenvedjenek, szükséges, hogy a víziútak építésével egyszerre kezdjenek hozzá a folyók szabályozásához és partbiztosítási építésekhez, mert csak így lesz az osztrák gazdáknak hasznukra az az óriási áldozat, melyet a víziútak érdekében hoznak. 5. Biztosítottassék a mezőgazdaságnak a tarifák és csatornaülletek megállapításánál tartós és kellő befolyás. 6. Biztosítsák a gazdákat arról, hogy a víziútak építése folytán — miután abból a gazdáknak alig van olyan hasznuk, melyet még nagyobb hátrányok nem ellensúlyoznának — újabb adók, vagy adóemelések nem fognak következni. Mindaddig, míg ezeket a pontokat el nem fogadják, a csatornaterveket vissza kell utasítani, ezt kívánja meg a mezőgazdaság érdeke. Az osztrák agráriusoknak ez a hat pontja az ő szempontukból minden esetre jogos követelmény. Nem látjuk ugyan be, hogy miért nem származnak ebből az osztrák mezőgazdaságra is jelentős előnyök, de hát mindenesetre jó nekik, ha sikerül a csatornáktól független előnyöket is kieszközölni a „nagy áldozatok“ címén. A mi érdekeinket csak a 3. pont sértené. Ebben engednie

kell az osztrák szomszédnak. Mert hiszen a reciprocitás és paritás megsértése megcselekedhető a vasúton is és az iparcikkek ellen is. Biztosak lehetnek benne, hogy ehez a viszonyossághoz aztán mind is ragaszkodnánk.

*

A Bécsben összeült delegáció elé terjesztették már a jövő évi közösügyek budgetjét. Legnagyobb, óriási követeléssel persze a mi rémünk, a hadügyminister áll elő. A hadsereg és haditengerészet költségcsüksége nem kevesebb, mint 350 millió korona. Jó isten! Mit nem lehetne ezzel a pénzzel a jólét, a műveltség emelésére csinálni! De ne sopánkodjunk most ezen. Nyugodjunk bele abba a rosszba, melynek megszüntetésére képtelenek vagyunk és igyekezzünk kiaknázni belőle azt a jót, melyből minden rosszban is van valamennyi. Ez a jó itt az, hogy a hadsereg élelmezésére minden évben szükséges mintegy 80 millió korona s a pótlóvázásra 6 és fél millió korona. A hadsereg tehát állandó és biztos vevője a gazdák roszjának, zabjának, szalmájának, szénájának és lovának. — Ezt az előnyt a gazdáknak teljes mértékben ki kell használniuk, mert hiszen ők azok, a kik a terhek legnagyobb részét is vállukon tartják. Eivégre a hadsereg, mint fogyasztó és a termelők között csakugyan nem nélkülözhetetlen a közvetítő kereskedelem. A hadseregnek meg van az a kommercialis szervezete, mely által könnyen szerezhetheti be magánál a gazdánál nagy szükségletét. Csak a gazdák is csináljanak olyan szervezetet, mely biztosan tudja ezt a nagy szükségletet a megkívántatott minőségben és időben szállítani. Miután a szükséges termények föltétlenül meg vannak, csak a helyes szervezetet kell alkalmazni és a direkt szállítás kivihető. A német és francia gabonarakárszövetkezetek adják a példáját annak, hogy az ilyen szövetkezeti organizáció által a gazdák közvetlenül és éppen ezért jobban adhatják el terményeiket általában is, a hadseregnek is, mint a közvetítő kereskedők útján. Nagyon hatásosan működhetnek a külön erre a célra alakuló szövetkezetek is, ha... ha? — a közös munkálkodás összetartja a gazdákat és komolyan veszik azt a kötelezettséget, melyet magukra vállaltak. A nélkül, hogy egy szövetkezet biztosítva legyen a gazdák részéről a szükséges termények mennyiségéről, minőségéről és pontos szállítási idejéről, nem mehet bele a hadsereg részére való szállítás elvállalásába. Ha ennek garanciái meg vannak, bizonyos sikerrel működhetnek a gazdák érdekében.

*

Érdekes cikksorozat az, amit a kitűnő francia tudós, Grandeau közöl arról, hogy a *műtrágyák termelése és fogyasztása* hogyan oszlik meg a világon. Érdekes, de ránk nézve épen nem felemelő az a statisztika, a mit így összeállít. Kimutatja, hogy mennyit fogyaszt egy-egy ország az ásványi műtrágyákban adható tápláló anyagokból. Nézzük ezt a táblázatot. A mivelt terület 1 hektárjára esett a műtrágyákban adott kilogramm:

	Fosz- forsav	Káli	Mész	Nit- rogén
	kg.	kg.	kg.	gr.
Németországban . . .	9.1	3.06	13.31	1.96
Angliában	5.0	0.36	7.23	1.13
Franciaországban . . .	6.8	0.23	7.33	1.15
Belgiumban	18.0	1.59	72.90	11.37
Ausztria-Magyarország . . .	1.8	0.06	0.11	0.02
Hollandiában	6.1	2.97	43.90	6.85
Olaszországban	5.8	0.06	2.56	0.29
Svéd- és Norvégországban . . .	4.6	1.98	0.21	0.03

Ha ezt a táblázatot nézzük, látjuk, hogy monarchiánk műtrágyafogyasztása az intenzív földművelés ezen a fokmérőjén a zéró fok alatt áll, látjuk, hogy elmaradottabbnak hitt az országok, mint Olaszország, a skandináv államok is elhagynak és hogy a nyugati művelt államok mennyivel többet tesznek a talaj termőerejének fönttartására. Talán a mi földjeink még kevésbé szorulnak rá a műtrágyázásra? Állítják ezt és lehet is, de akkor másban kell lenni a hibának, mert néz-

Mestitz Mihály és Fiai

Kolozsvár, Maros-Vásárhely,
Unio-utca 3. és 5. Széchenyi-tér 41.

Elvállalnak tulhalmozott készletük miatt igen szép és teljesen kiszáradt

amerikai tölgyfaparketteket,

ugyszintén azoknak jótállás mellett való lerakását. Továbbá bármilyen épület-asztalos munkát és teljes butorberendezéseket a legolcsóbb árak és jótállás mellett. (473.)

Szilágyi Eleonora

Likör, Puncs-szesz és Rum-gyára
KOLOZSVÁRT,

Kossuth Lajos-utca (Belmagyar) 32. sz.
Alapított 1832. — Telefon sz. 239.

Legfinomabb saját gyártmányu és importált Rumok, világhírű Puncs-szesz és a legfinomabb likörök kaphatók a gyár üzlet-helyiségében, valamint minden helybeli és vidéki elsőrangú fűszer és csemege kereskedésben gyári áron. (474.)

Hazai márvány-iparvállalat.

A t. butorkereskedőknek és műasztalosoknak ajánljuk helybeli márványipar vállalatunkat. Elvállalunk minden e szakmába vágó munkákat, de különösen butorokhoz szükséges márványlapokat, magyar, francia, belga, olasz és szerb márványokból izléses és olcsó kivitelben. Vidéki megrendelések gyorsan eszközöltetnek. — Első Erdélyi Márvány Ipar Vállalat. Földy Antal utócai Kolozsvárt, Ferencz József-ut 53. szám. (475.)

zük csak, természetlagunk is (csak a búzát veszszük) mennyire elmarad a többi ország átlagaitól:

Németország átlagtermése	Ha.-ként	15-1 mm.
Anglia	"	23.4 "
Franciaország	"	12.15 "
Belgium	"	17.53 "
Ausztria	"	11.05 "
Magyarország	"	11.08 "
Olaszország	"	8.40 "

Láthatjuk, hogy természetlagunk kitünő szántóföldünkön sem éri el a nyugati művelt államokét és talán némi összefüggés van a terméseredmény és a műtrágyák használata közt. Nálunk alig használják ezeket. Sokan azt mondják: mert nincs szükség rá, mink azt tartjuk; mert nem ismerik a hasznát és mert nem vagyunk abban a helyzetben, hogy megszerezzük.

Németország által szándékolt komlóvádmemelése ellen a múlt hónap 24-én a saazi komlótermesztő községek és Ausztria komlótermesztő gazdái gyűlést tartottak, melyen a következő határozatok hozták: „Az állami és tartományi kormányzatoktól sürgősen követelik: 1. A vám- és kereskedelmi szerződések megkötésénél a külföldi piac biztosítását; a hazai komlótermesztés védelmére 100 kg.-ként 50 arany forintban megállapítandó tiltó vámot az orosz és amerikai behozatal ellen; a németországi komló behozatali vámjának megtartását; vámmentességet az Angliába, Belgiumba és Hollandiába kivitt osztrák komlónak, azon beviteli vámok mérséklését, melyeket Franciaország, az Egyesült-Államok és Románia vet az osztrák komlóra. Tarifális kedvezményeket az osztrák és különösen a saazi komló részére a szerződött államok összes vasutjain, a magánvasutak tarifáinak az államvasutak tarifáival megegyező megállapítását, a kiviteli tarifák mérséklését, komlódugványokra 100 kg.-ként 50 a. forint kiviteli vám megállapítását. 2. A hazai nemes komlónak megvédését idegen értéktelen komlókkal való keverése és hamisítása ellen egy a származási helyet megjelölő törvény által, amit az összes szerződő államok érvényesnek ösmerjenek el. 3. A bel- és külföldön komlókiállítások rendezését és bőséges támogatását. 4. A hazai komlótermesztés monográfiájának megírását és az okszerű komlótermesztést tanító munkák terjesztését. 5. Az állam és tartományok által főtartandó és segélyezendő kísérleti és vizsgáló állomásokat, külön osztályllyal a növényvédelem tanulmányozására és tanítására. 6. Komlókísérleti (minta) kereknek létesítését a komlótermesztő vidéken. 7. Komlótermelést tanító iskolák fölállítását, illetve meglévő iskoláknak a komlótermesztés tanításával való kibővítését. 8. Ezekben az iskolákban kiváló szakértőknek és gyakorlati termeszteőknek való alkalmazását. 9. Gyakorlati tanfolyamok rendezését a komlótermesztés részére, melyeken jó, a drága munkaerőt pótló eszközöket próbáljanak ki. 10. Mintaszerű kertek és mivélés jutalmazását. 11. Kiváló szükség esetén hathatós támogatást.“ Ezt kívánják az osztrák komlótermeszteők. Egy kissé soknak és kivitethetlenné tartjuk ezt a tömegét a követeléseknek, de nagyon sokat a mi komlógazdáink is átvehetnének belőlük. Talán lesz is eredményük a saazi pontoknak, mert hiszen ma már letűnt az a szerény kor-

szak, mely a sokat markolásban keveset való fogást látta. Ma sokat követelünk, hogy ha sokat is kell engedni, még mindig maradjon is elég.

— **A budapesti mezőgazdasági kiállítás és a kiscgazdák.** Tény, hogy a kiscgazdák azok, a kik a budapesti mezőgazdasági kiállításból a legtöbbet tanulhatnak, mert mindaz a szép és tanulságos dolog, a mi ott látható, kis mértékben az ő gazdálkodásuk termékei, holott az ott kiállítottak tanulmányozásából nagyon sokat tanulhatnának, az ott látottak használatával nagyon sokat használhatnának önmaguknak. Hogy a kiscgazdák ezt a kiállítást minél nagyobb számban nézhessék meg, Darányi miniszter közbejárására Hegedűs miniszter úgy intézkedett, hogy a f. év június közepéig nyitva tartandó kiállításra az egyes gazdasági egyesületek által szervezett csoportokban utazó kiscgazdák és vezetők, ha legalább tízen utaznak együtt, a III. osztályban vegyes és személyvonatokon féláron utazhatnak Budapestre és vissza. A félárú kedvezmény váltása a gazdasági egyesületek igazolványára történik. Felhívjuk kiscgazdáink figyelmét erre a kedvező alkalomra, mikor ösmereteiket bővíthetik. Szervezkedjenek, álljanak össze minél többen, hogy ezt a tanulságos kiállítást megnézzék. Igazolványokat az Erdélyi Gazdasági Egylet ad.

— **Hetven mintagazdaság.** A mintagazdaságok száma egyre emelkedik. Brassóból jelentik, hogy a megye két községében: Hosszúfalun és Földváron Darányi földmivelésügyi miniszter mintagazdaságokat szervezett. Ezzel a mintagazdaságok száma az országban 70-re emelkedett.

— **A gyümölcsértékesítés szervezése.** A földmivelésügyi miniszteriumhoz érkezett jelentések szerint Máramaros-, Bereg-, Szolnok-Doboka-, Hunyad- és Alsó-Fehérmegyében nagy gyümölcsstermés ígérkezik. A beérkező jelentésekhez képest, miután a jelzett megyékben bőtermő esztendőben az értékesítés igen rossz, Darányi földmivelésügyi miniszter felhívta a vármegyék gazdasági bizottságait, hogy jelöljék meg, mely községekben mutatkozik szükségesnek gyümölcsértékesítő-szövetkezetek alakítása. A miniszter leiratában kijelenti azt is, hogy a jelentések beérkezése után szakközégeit leküldi, hogy a szövetkezetek megalakításában a lakosságot szaktanácsal segítsék.

— **Rabok a mezőgazdaságban.** Mig az E. G. E. kezdeményezésére minden gazdasági érdekképviselőt a mellett foglalt állást, hogy a katonai szolgálat alatt veszendőbe menő óriási munkaerőt a mezőgazdaság egy kis részben megnyerje, egy minden esetre kisebb jelentőségű és mértékű intézkedéssel igyekszik az igazságügyi kormány a mezőgazdasági munkaerőt szaporítani, mikor azt a reformot akarja behozni, hogy a börtönök és fogházak rabjait az ipari munkák helyett a földmivelésre készűl szorítani. A rabok legnagyobb része amúgy is a földmivelő népességből kerül

ki, ezt a munkát szereti és érti, ehez nem kellene mülhelyek, tanítás és szerszámok, ezt a munkát folytatja mikor kiszabadul, ehez van szervezete hozzászokva, tehát ez az egészségesebb is, úgy, hogy minden szempont a mellett szól, hogy ezt a munkát végezzék. Hasznosítható munkaerő ez, mely ellenőrzést, felügyeletet és irányítást igényel, de mint néhány hazai és a külföldi példák mutatják, kifizeti magát és értékesíthető is.

— **„Terményeink versenyképessége és a gazdasági egyesületek“** címen a „Székely Nemzet“ben Kiss Jenő figyelemreméltó cikket irt. A gazdasági egyesületek földadatát nemcsak a termelés fejlesztésére irányuló törekvésükben látja, hanem az értékesítés szervezésében is. Hogy termelésünk nem áll még a fejlettség kellő fokán, azt a gazdasági egyesületek kevés számának tulajdonítja, mert ez okozza azt, hogy a szakösmeretek nem terjedtek el általánosan. Az egyesületek szervezetenek, berendezésének már olyannak kell lenni, hogy a gazdák új meg új gyakorlati ösmeretekhez juthassanak és tanulásra minél több alapot és eszközt nyújtsanak. De mert jó termés jó értékesítés nélkül alig képzelhető, a gazdasági egyesületeknek az értékesítést is meg kell könnyíteni. Erre a célra terményértékesítő szövetkezeteket kell a gazdasági egyesületeknek létesíteni. Időszerű volna egy általános gazdasági mozgalmat indítani a célból, hogy az „Erdélyi Gazdasági Egyesület“ támogatásával minden székely megyében külön terményértékesítő szövetkezetek s gazdasági egyesületek alakuljanak, melyek aztán együttesen adnának ki székelyföldi gazdasági érdekek kibontására egy megfelelő gazdasági szaklapot, melyet aztán minden egyesületi és szövetkezeti tag tagdíja fejében kapna meg.“ mondja a cikk. Elvileg és az eszmemenetével teljesen egyetértünk a cikkel. A mit mond hasznos is, szükséges is — a mint azt múlt számunk vezető cikkében is megirtuk — hanem a kivitelnek egy igen-igen nagy akadálya van és ez gazdáink indolenciája a gazdasági egyesületek iránt és az összetartás hiánya akkor, mikor szövetkezett, együttműködésre lenne szükség. A hol érdeklődés van a szakösmeretek iránt, a hol a szövetkezeti eszme a népek mintegy vérében van, ott sikerült és sikerül az értékesítő szövetkezetek létesítése. Sajnos éppen a támogatásra legjobban rászorult kiscgazdáink vannak e szükséges tulajdonságok híjával. Ezekben kell fejleszteni a szakösmereteket és ezeket kell a szövetkezeti eszmének megnyerni. Akkor azután csakugyan működhetünk majd.

— **Viharagyuk Erdélyben.** Most, mikor a viharagyuk hasznossága bebizonyított tény, mikor a külföldön már egész viharagyubattériák úzik el a veszedelmes jégfelhőket, egyekek kezdenek nálunk is érdeklődni a viharagyuzás iránt és a tudományunk ezt az egyik legújabb vívmányát saját hasznunkra okosan fölhasználják. Nálunk ez idő szerint még alig vannak viharagyuk, holott szülőben, komlósban egyaránt nagy szükség van rájuk és egyedül egy gazda van, a ki egyszerre több viharagyuvál védi meg értékes terményét. Ez a gazda Gáspár Józsof királyhalmi birtokos, aki egyszerre három darab hatlövétű, irányítható viharagyut vásárolt komlós kertje védelmére az E. G. E. védnöksége alatt álló kiállításon. Nem kívánjuk, hogy szükség legyen haszná-

latukra, de ha szükség lesz rá, bizonyosan meg fognak felelni hivatásuknak. Mindenesetre nagyon üdvös lenne, ha legalább a környékbeli gazdák követnék a jó példát.

— **A káposztahernyő és gabonafutrinka** ellen való védekezésről és irtásáról adott ki a m. kir. földmivelésügyi miniszter két hasznos füzetecskét a m. kir. állami rovar-tani állomás szakvéleménye alapján. Mindkét füzetet az Erdélyi Gazdasági Egylet is díjtalanul adja az érte hozzáfordulóknak.

— **Állatorvosok szakülése.** Az Orsz. M. Állatorvos Egyesület erdélyrészi osztálya f. hó 19-én tartotta első szakülését a vármegyei házi kistermében Kolozsvárt.

Az ülésen az erdélyrészi vármegyék mindenikéből megjelentek néhányan s számszerint 36-an vettek részt.

Az osztály belügyeinek letárgyalása után igen élénk és tanulságos vita fejlődött ki az egyes szak- és rendészeti kérdések körül, melyekre az orsz. m. állatorvos egyesület figyelmét is felhívandja az osztály elnöksége és előterjesztéseket teend azok javítása, illetőleg megfelelő szabályozása végett.

Az ülés második főpontját felolvasások képezték, melyeket Jakab László titkár, m. kir. főállatorvos nyitott meg a betegedések és elhullások bejelentésének és az ezt követő eljárások módozatainak szabad előadásával.

A közel két óráig tartott előadás rendjén részletesen elmagyarázta a járási és városi m. kir. állatorvosoknak a ragadós betegségek megállapítása esetén felmerülő teendőit, melyek során, mindenütt a törvényre és kiadott rendeletekre hivatkozva, felsorolta a felvételi jegyzőkönyvek szabatos szerkesztésének módját, a járványtáblák kezelését és a végjelentések miként való megszerkesztését stb. stb.

Az előre kitűzött többi felolvasások a 10 órától délután 2 óráig tartott ülésen már nem voltak megtarthatók, miután a megjelent tagok egy részének még a délutáni vonatokkal el kellett utazniuk.

Az ülést Reich Alhert ny. állategészségügyi felügyelő elnök vezette, ki tartalmas megnyitó beszédje rendjén hálásan emlékezett meg dr. Darányi Ignác miniszter urról és Lesztvánszky Sándor m. tanácsos urról, az állatorvosi szakszolgálat államosításának megteremtéséről.

Az osztály, melynek már is 70 tagja van, jó nyomon indult el a munkálkodás terén s reméljük, hogy gondos és célirányos vezetés mellett nyomot hagyó közhasznú tevékenységet fog kifejteni hazarészünkben. (=)

— **Segesvári komlótermelők szövetkezete közgyűlése.** E hó 17-én tartotta ez a szövetkezet évi rendes közgyűlését a segesvári vármegyei házi kistermében. Képviselőket küldtek a földmivelésügyi m. kir. ministerium és az Erdélyi Gazdasági Egylet. A program tárgyai voltak: 1. A szövetkezet múlt évi működéséről szóló jelentés, továbbá a szövetkezet főállása óta elért eredmények és tapasztalatok áttekintése. 2. Az eddigi működési időről szóló számadási jelentés, melyet a közgyűlés a számadónak szavazott köszönet mellett tudomásul vett. 3. Alapszabályváltoztatás. 4. Újból megválasztották az igazgatósági és felügyelő bizottsági tagokat. 5. Az erdélyi komlótermelés emelése érdekében való teendők és az eddigi határozatok keresztülvitelének megbeszélése, hogy azok csakugyan kivihetők legyenek. Végül elhatározták az esetleg Segesváron el nem adható komlónak Saazon létesítendő képviselő útján való eladását.

— **Az országos komlókiállítás terveze.** Az „Országos Magyar Gazdasági Egylet” f. évi október hó 1-től 10-ig terjedő időben rendezi Budapesten, a „Köztelék” helyiségében az országos komlókiállítást. A kiállítás célja az, hogy egybegyűjtve a különböző vidékek komlótermékeit, alkalmat nyújtson a termelőknek összehasonlító tanulmányok végzésére, a hazai sörgyárosoknak a nekik megfelelő termékek kiválasztására s végül a külföldi komlókereskedelmé és sör-

iparnak a hazai termékek megismerésére vég-eredményben, tehát hazai komlóértékesítésünk előmozdítására. A komlókiállítás két csoportra oszlik és pedig: I. csoport, melyben résztvehet minden hazai komlótermelő 1901-ik évben termelt komlóval. II. csoport, melyben résztvehetnek hazai és külföldi komlókereskedők és sörgyárosok. A beküldendő komló mennyisége 0.5 kilogramm, mely teljesen jegytelen vászonzsákban küldendő be az „O. M. G. E.”-hez. A kiállításra szánt komlóminta vételére a következő szabály betartása kötelező: A 0.5 kg. komló két hiteles tanu előtt veendő az évi termésből; lemérése után a zsákba rakandó, ugyanoda helyezendő el a tanuk igazolványa; ennek megtörténtével a zsák zsineggel lekötendő s a tanuk pecsétjével lepecsételendő. Többféle fajtájú komló is kiállítható. A komlóminták a kiállításra 1901-ik évi szeptember hó 20-ától 27-ig küldendők be. Később beérkező mintákat a rendezőség kiállításra el nem fogad. A beküldött komlómintákat szakértőkből alakult bíráló-bizottság bírálja meg, még pedig: szedés, szárítás, szín, szag, nagyság, zártság, tömörség, tengelyfinomság, magvak száma s lupulin-tartalomra, vagyis kereskedelmi értékükre vonatkozólag. A legjobbnak ítélt hazai komlóminták díjaztatnak, a második csoportba tartozó minták azonban csak elismerő oklevéllel tüntethetők ki. A kiállításra csakis a pontosan kitöltött bejelentő iverkiséretében beküldött komlóminták bocsájtatnak. A kiállításra szánt komlóküldemények postán, bérmentesítve, a következő címre adandók fel: „Országos Magyar Gazdasági Egylet” Budapest, IX., Üllői-út 25. „Köztelék.” Ugyanannan kérendők a bejelentési lapok is, bár ilyenekkel a kolozsvári komlótermelési szaktanár is szolgál. A tisztán szakértőkből álló bíráló-bizottságba (2 termelő, 2 sörfőző s a szaktanár) körünkben Imreh Lajos ifyalvi nagytermelő kéretett fel.

— **A baromfitenyésztés a legjövendőmezőbb foglalkozás.** Olvasva a múlt évi hivatalos statisztikai kimutatást, látjuk, hogy hazánkban a lefolyt évben 72 millió korona értékű baromfit vittek ki. Tehát a kivitt és a külföldi nagy piacokon értékesített baromfiért, tojásért és tollért több pénzt kaptunk, mint a kivitt buzatermékekért. Ki hitte volna ezt csak pár év előtt is, hogy baromfitenyésztésünk oda fog fejlődni, hogy ősi foglalkozásunk legszámottevőbb termelési ágában a kivitelünket pénzürtékben tul fogja szárnyalni? Pedig az így van, ez megdönthetetlen tény. A kereslet baromfi és ezek termékeit képező és használati cikkek iránt folyton fokozódik, a mi annyit jelent, hogy *baromfit okszerűen tenyészteni*, egy meghatározott és jól átgondolt irány szerint, minden kapkodás és kísérletezés mellőzésével, igen érdemes, sőt a *legjövendőmezőbb foglalkozás*. Minden kétséget kizáró dolog, hogy hazánk baromfitenyésztésének gyors fellendülésénél igen lényeges szerepe volt a *Hreblay* Emil kir. állattenyésztési felügyelő által irt és több, mint 10.000 példányban kiadott és igen kedvelt *baromfitenyésztési szakmunkáknak*, melyek közül különösen a »*Tyuktenyésztést*» és a »*Putykatenyésztést*» tárgyaló két műre hívjuk fel tisztelt olvasóink figyelmét. E két munka egyenként 2 korona beküldése ellenében kapható a m. kir. állami baromfitenyésztő-telep kezeléségénél *Gödöllőn*. (661.)

— **Hogy a ló minő gyorsan vesz erejéből megerőltető munka mellett, azt minden lótulajdonos tudja; az izomszálak merevsége, nagyon is gyakran következménye a túlerőltetésnek. Kitaró munkához alkalmasokká tehetők a lovak, ha rendszeren alkalmazzuk a *Jenes-féle valódi magyar restitutions fluid lómosó vizet*. Ez különösen beválik, mint segédszer ficamok, rosszul lépés, az idegek merevsége, gyengeség ellen és mint erősítő és erővisszaszerző szer nagy fáradsalmak után, nemkülönben a lovak és szarvasmarhák kölikájánál, mint bedörzsölő, nélkülözhetetlen szer. (658. II.)**

ÜZLET, FORGALOM.

Budapesti gabonátözsde.

I. Készárúüzlet.

Május 23.

Buza 7.32—7.87 1/2. Rozs 7.15—7.30. K. Takarmány-árpa 6.50—6.77 Zab 6.80—6.90 K. Tengeri 5.30 1/2 korona.

II. Határidőüzlet.

Buza 1901 májusra 7.35—7.39 kor., Magyar októberre 7.63 korona. — Rozs októberre 6.66—6.68 kor. Zab 1901. októberre 5.69—5.71 — Tengeri májusra 5.45—5.46 kor., júniusra 5.37—5.38 korona.

Budapesti állatvásár. Máj. 23.

Az „Erdélyi Gazda” eredeti tudósítása.

Felhajtás: *Vágómarhákból*: 2829 darab ebből magy. ökör 977, magy. tehén 691, szerbiai 906. Árak 100 kg.-ként magy. hizott ökörnél 46—50; 51—53; 60—64 kor.; tarka hizott ökörnél 48—68 kor.-ig; tehénnél 47—58 kor.-ig; növendékmárhanál 50—54 kor.-ig a minőség szerint. *Vágómarhákból* 800 darabbal több volt felhajtva, mint a múlt héten, de a kereslet növekedése miatt az árak szilárdak, mmázsánként átlag 2 koronával emelkedtek az export-árúnál. Igás ökör 750—840 és 640—730 koronáig kelt el páronként. *Borjú-vásárra* került 1590 db. 60—75 és 77—84 fill. árban kg.-ként minőség szerint.

Kolozsvári piac.

A csütörtöki (máj. 23-iki) **hetivásáron** a következő gabona-árakat jegyeztük föl.

Buza métermázsánként	K.-tól	12 80—14 60	K-ig.
Rozs	”	12 70—13 00	”
Zab	”	12 00—12 20	”
Kukoricza	”	09 80—10 00	”
Széna	”	5 20—06 50	”

Sárga János

ékszerész és órás, Kolozsvártt, Wesselényi Miklós-utca 11. sz.

Nagy raktárt tart mindennemű arany, ezüst és drágakő ékszerekből Arany, ezüst, aczél, nikkal fali és ébresztő órákból. Készít új ékszereket a legszebb kivitelben, valamint ékszer és óra javításokat pontosan. (557.)

Képes nagy árjegyzék ingyen és bérmentve.

Részletfizetésre kedvező feltételek mellett.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLozsvARTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzalog és váltókölesönöket nyujt és **BETÉTRE 5 1/2 SZÁZALÉK KAMATOT AD.**

(412.)

Magyar Jelzalog-Hielbank

Képviselősege Kolozsvártt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4 1/2%-os

Záloglevélkölesönöket

nyujt és pedig 4%-os kölesönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százaléknál, nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5.40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4 1/2%-os záloglevélkölesönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5.40 százaléknál és nagyobb városokban fekvő házakra 42 1/2 évi törlesztéssel 5.65%-os évi részletfizetés mellett.

A jelzalogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszavazandó kölcsön összegére nézve **az Erdélyi Gazdasági Egylet** bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4 1/2%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereséymkötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felolós szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLO.

Segéd-szerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Eladó birtok.

Gróf Triangi Assentioné szül. Nagy Irma úrnőnek Kolozsmegyében a Sztánai vasúti állomástól egy órányira eső Kis-Petri községben és határán levő mintegy 20 hold belsőségből, 470 hold szántóból, kaszálóból és legelőből és 139 hold erdőből álló tagosított birtoka a hozzá tartozó Nyércze községi 100 hold erdővel együtt örök áron **eladó**, esetleg 1902. év április havától kezdve hosszabb időre haszonbérbe **kiadó**.

Értekezni lehet Molnár Sándor ügyvéd irodájában Kolozsvárt, külmonostor-utca 11a. szám. (656).

Hazafiak! (359.)

Üzletünknek 30 év óta megszerzett jó hírnevét továbbra is fenntartani óhajtjuk, dacára hogy az általános árfelemelés bekövetkezett, üzletünkben még a régi jutányos árban szolid kiszolgálás mellett minden kézmű, rövidárú, vásznak, cipő, kalap és gyermekjáték kapható és iparkodunk a külföldi árukat **honi készítménnyel** kicserélni. Nagy raktár **zsebro-bőrből**, különleges férfi és női kivágott gombos és magas fűzős cipő árukban.

Monogramok és himzések a legújabb minták jutányosan előnyomattatnak.

Központi nagy áruház!

KOHN LAJOS ÉS TÁRSA

Kolozsvár, belhid-utca 24. (a m. kir. posta-palota mellett.)

BÓNI GYÁRTELEP

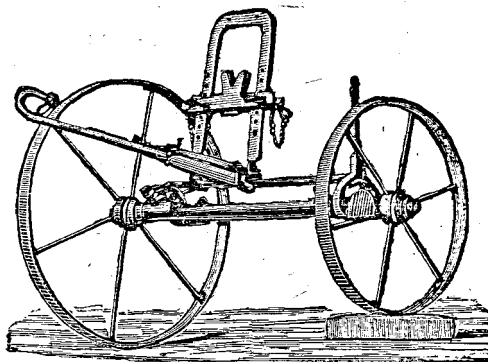
és mezőgazdasági részvénytársaság

ezelőtt Mandel Eduárd és társai

Nyirbátorban

ajánlja előnyösen ismert, szabadalmazott két-tengelyű „Bóni” eke taligáit.

Megrendelhetők: Nyirbátorban fenti cégnél, Budapesten KANN és HELLER cégnél, valamint a „Magyar Mezőgazdák Szövetkezeténél.”

Más rendszerű eke taligák jutányos áron átalkattatnak.

Más rendszerű eke taligák jutányos áron átalkattatnak.

Gróf Zselenski Róbert salánki uradalma.

A salánki uradalom nyir-vasvári gazdasága részére Önök által szállított 14 db szab. állítható „Bóni” eke taliga rendkívüli egyszerűsége, tartós szerkezete és pillanat alatt eszközölhető állíthatósága folytán kitűnően bevált.

Szíveskedjenek encsencsi gazdaságunk részére is további 18 db állítható „Bóni” taligát kiszolgáltatni.

Encsencs, 1900. febr. 8.
Kiváló tisztelettel Nagy József urad. intéző.

Gróf Károlyi Tibor uradalma.

Miután szab. kéttengelyű „Bóni” eke taligájuk célszerű szerkezetéről és tartósságáról hosszabb használat után meggyőződtem, kérem az uradalmi gazdaságok által a napokban beküldendő 50 db. Back-féle eke taligát a legrövidebb idő alatt szab. „Bóni” eke taligává átalkattatni.

Nyirbátor, 1900. jan. 24-én.

Tisztelettel

(648.) Mikolay Lajos, urad. tisztartó.

Szegedi
Zsákok.
Sabonaszakokat
nyers és vízmentesen telített
ponyvákat,
az elismert legjobb minőségben szállít

a Szegedi Magyar Vitorlavászon
és Kendergyár

Salzmann és Társa.
Erdélyrészi megrendelések
csak az E. G. E. állandó
gépkiallításához
küldendők. (657.)

Használt Gőzcséplőkészletek

3, 4, 6 és 8 lóerejűek,

teljesen kijavítva jótállás és kedvező fizetési feltételek mellett **eladók**.

Régi gőzcséplőkészletek
becseréltetnek.

Horvát és Herczeg cégnél
Budapest,

Podmaniczky-utca 17. szám.

(612.)

Gyümölcs és szőlő bor készítő gépek.

Gyümölcs és szőlő sajtók,

folytonosan ható kettős emeltyű szerkezettel és nyomó szabályzóval.

A munka képesség 20%-al nagyobb mint bármely más sajtónál.

Hydraulikus sajtók.

Szőlő és gyümölcs zúzó

és bogó morzsolók.

TELJESEN FELSZERELT SZÜRETELŐ készülékek.

Szőlő és gyümölcs örlők, Aszaló készülékek gyümölcs és főzelék aszalásra, gyümölcs vágó és hámozó gépek, legújabb szerkezetű szabad. önműködő »Syphonia« gyümölcs és szőlővessző permetezők, gyártanak és szállítanak jótállás mellett a legjobb kivitelben

Mayfarth Ph. és Társa

es. kir. kizár. szabad. gazdasági gépgyárak, vasöntöde és gőzhámor.

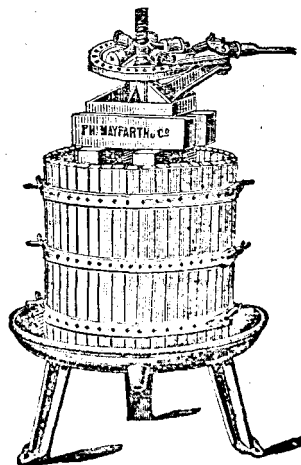
BÉCS, II. Taborstrasse 71.

Kitüntető 450 arany, ezüst és bronz éremmel.

(607.)

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Képviselek és viszontárusítók felvétetnek.

HOTTER F. R. Szt.-József gyógyszerháza a Szt.-Józsefhez Bécs. XII. 2., Schönbrunner-
strasse 182.

Hotter-féle Absorbinol

1/2 palack frt 6.— 1/2 palack frt 3.50
Eltávolít mindennemű kinővést és zsíros testtapadékat, anélkül, hogy a szőrtönkre tenné. Erősíti a megtámadott és gyenge inakat, eltávolít és tönkre tesz minden csomót az izmokon és megóv minden gyulladástól; különösen bevált epebajoknál, csülök-daganatoknál, patabütyköknél, vastag vastag térdnél, csomónál az inakon, vastag bokánál, daganatoknál, ahol ilyenek fellépnek. A térdek remegését megszünteti s meggyógyítja a zuzódásokat.

Hotter-féle Agril táppora

Ivok és szarvasmarháknek,
1 csomag 80 kr.

Kitünő potlák a takarmányhoz az állat ereje és egészségének fenntartására; minden vese-, máj-, hólyag- és idegbajnál alkalmazandó.

Hotter-féle holttetemkenőcs

1/2 tégely 2 frt. 1/2 tégely 1 frt. 20
Felülmulthatatlan holttetem eltávolítására régi bajoknál is.

HOTTER'S

állatgyógykészítményei

a jelenkor legkitünőbbjei, melyek számos bizonylat szerint semmi más hasonló szerek által hatásukban el nem értek. Raktárak a gyógyszerházakban és drogériákban.

Főraktár: Dr. BUDAI EMIL városi gyógyszerháza Budapest városházter, Dr. Egger Leó és Egger J. Nádor gyógyszerháza Budapest, VI. Váci-körút 17. és TÖRÖK JÓZSEF gyógyszerháza Budapest VI. Király-utca 12. Raditz Róbert gyógyszerháza Budapest VIII. József-örút 64. és Bayer Antal gyógyszerháza Budapest VI. Andácssz. út 84. szám.

Hotter-féle Training-Fluid

1 palack frt 1.20.

Az inakat és izmokat a magas öreg korig állandó erőben és frissen fenntartja, az állatot a bedörzsölések után a legnagyobb fáradalmakra és vontatásra képesíti. A tuleröltetés következményeinél, benuulás, szagatás és merevedésnél meglepő sikerrel alkalmaztatik.

Hotter I. és II. sz. disznópora

1-kilo frt 1.20.

Legjobb étrendi szer a disznók étvágyának és az azzal járó emésztésnek előmozdítására; kitünően bevált orbáncznál. A II. számú hasmenésnél alkalmazandó.

Hotter-féle kólíka elleni szer

1 üveg 1 frt 50 kr. (324.)

Lovaknál mindennemű kólíka és hügy felakadás, szarvasmarhákna pedig pufadság ellen alkalmazandó.

Cimbalom (637.)

Pedálos. Barna vagy feketében, kitünő erős, csengő hanggal, erős szerkezettel, 3 évi jótállással. Bolti ár 150 frt, nálam 75 frtért kapható a készítés telepen:

BUDAPEST, Nefejeits-utca 43. sz.

Jegesi Géza,
műköleves cimbalom-készítő.

Arjegyzéket bérmentve küldök.

Hogyan tud a magyar gazda

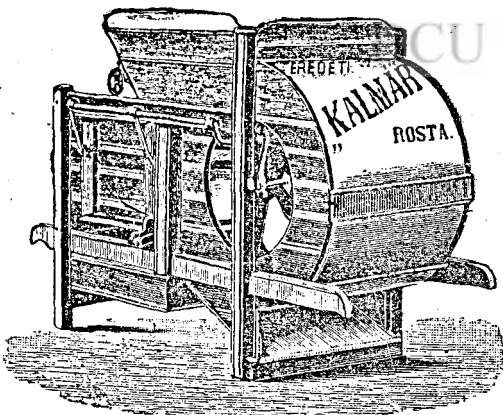
évi kiadásainak egy részénél

30—40 százalékot megtakarítani?

Azt megtudhatja a Kalmár Zs. utóda hódmezővásárhelyi cég különleges terménytisztító, gép és rosta árjegyzékéből, a melyet fenti cég bárminek kérésére ingyen és bérmentve küld meg.

Legolcsóbbak, legjobbak az eredeti „Kalmár-rosták”, a melyeket gyakorlatba vételük után minden vevő megdicsér és elismerésben részesíti azoknak sok oldalu jó tulajdonságait, valamint a termények tisztításánál elért fényes eredményt.

A kolozsvári állandó kiállításon

megtékinthetők.

Az eredeti „Kalmár-rostát”

a magyar korona országainak összes vasuti és folyamhajózási állomásaira bérmentve küldöm meg s így az árjegyzékben foglalt rostáim árai mindenkor a t. vevőim által megjelölt vasut- vagy hajó állomásra elszállítva értendők, minden utofelszámítás nélkül.

Ügynököket és viszontelárúsítókat nem alkalmazok, a rendelvények egyedül a vevő fél megkeresésére intéztetnek el.

Egyedüli elárúsító hely a termelő üzlet

Kalmár Zs. utóda Hódmező-Vásárhelyen,
a hol minden beérkező megrendelést pontossággal intézek el. (650.)

KALMÁR ZS. UTÓDA.

Elsőrangu műkiállítás. (366.)

VILÁG PANORÁMA

KOLOZSVÁR, R. k. status-palota.

Belépő díj: 20 kr., gyermekjegy: 10 kr.

Nyitva van mindennap

dél előtt 9-től, este 10 óráig.

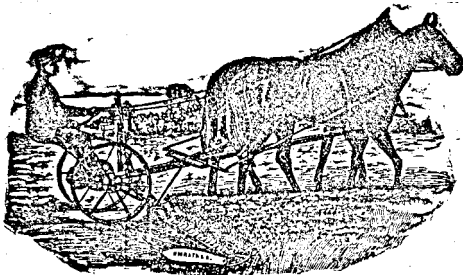
Minden hétre új műsorozat.

Ezen a héten:

Luxemburg és vidéke.

1901. jun. 30-tól szept. 1-ig a Világpanoráma zárva lesz.

A bérletjegyek június 30-ig érvényesek.

Uj fűkaszaló „Darling”

könnyű járásban, teljesítésben és tartósságban még megközelítőleg sem éretett el más gyártmányoktól. Vonóerősüksége 25—50%-al csekélyebb, mint másoknál.

**Kettősműködésű szénaforgatók,
Hollingsworth és angol-amerikai**

lógereblyék

ismert legjobb kivitelben

UMRATH és TÁRSA

mezőgazdasági gépgyárosoknál
BUDAPEST, V., Váci-körút 60.

(544. I.)

JENCS FIA

Lovak

és

**szarvas-
marháknek.**

Készíti

JENCS VILMOS,

gyógyszerész.

Budapest, II., Széna-tér 1.

Hol a ló vagy szarvasmarha állandóan munkában van, a szer nélkülözhetetlen. Rendesen használva az állat izomerejét fokozza, kitartóvá, erőssé teszi; megátalja a lábak merev benuulását, az intagulást s az ugynevezett pókosodást.

Ára 2 korona.

Főraktár: Dr. Egger „Nádor” gyógyszerháza, Budapest, VI. ker., Váci-körút 17. Minden gyógyszerháza és drogériáiban kapható.

(658. I.)

Fischer Lipót

kemigráfiai műintézete

Budapest

Kossuth Lajos-utca 15. sz.

Klisék

mindennemű nyomtat-

vány képes illusztrált kiállítás

sámára a legutányosabb árakon vál-

latatnak és a legkökeletesebben

készítetnek el.

Vidéki megrendelések

is pontosan

eszközölletnek.

(415.)

A szőlő

OIDIUM betegsége

ellen a legjobb szer a

(659.)

Dr. ASCHENBRANDT-féle

RÉZKÉNFOR.

Leszállított ára Budapesten: 50 kgos zsákokban a kg. 50 fillér; 10 és 5 kgos zsákokban a kgos zsákokban a kg. 54 fillér.

Használata olcsóbb, mert kevesebb kell belőle; belőle; biztosabb, mert a lombhoz tapad, a szél le nem fujja; ajánlatosabb — mert a mustot nem büdösíti — mint a tiszta kénpor vagy a kénmáj.

A szőlő érését sietteti, a termés minőségét javítja.

Sok termelő megtakarított vele egy permetezést a PERONOSZPORA ellen és megvédte vele szőlejét az ŐSI ROTHADÁSTÓL.

Számos magyar gazda bizonyítványa kívánatra megküldetik.

Megrendeléseket elfogad a

„Magyar Mezőgazdák Szövetkezete”

BUDAPEST, (V., Alkotmány-utca 31. szám.)

Megrendeléseket elfogadnak a vidéki megbízottak is.

Erdélyrészi megbízott: Nagy Pál, Torda.

Kishirdetek felvételnek (minden héten csütörtök délig): a Kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák Ferencz-u.: 13. sz. emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETESEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz levélbélyeg mellékeltek.

Ezen rovatban minden 20 □ cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér vagy minden □ cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetek számára kell hivatkozni. Tümpéldány csak egy küldetik!

Alkalmazást keresők:

Gazdatiszti állást keres vagy ideiglenes munkát is elfogad igen ügyes gyakorlati gazda. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Kovácsnak ajánkozik teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalmakba. Czime 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

A sárvári m. kir. tejjgazdasági szakiskola jelenlegi tanfolyamának tanulói a f. é. június 1-ére megfelelő állást keresnek.

Köztük 5 egyén előzőleg gazdasági akadémiát, illetőleg gazd. tanintézetet végzett, 8 egyén földmives iskolát végzett, 7 pedig csak írni, olvasni tudó, de értelmes paraszt ember.

Megkeresések a szakiskola igazgatóságához intézendők. (645. II.)

Gazdatiszt, gazdasági és állatorvosi akadémiát végzett, a gazdaság minden ágában jártas, különösen a répatermelésben, tejjgazdaságban, ménésben, hizlalásban, gőzeke kulturában stb., a magyar, német és román nyelvet bírja, állást keres. Czim: Fleissner ispán, Eged, Sopronmegye. (644.)

GAZDATISZT, ki a gazdaság minden ágazatában teljesen jártos és már 18 éve e téren — jelenleg Bárány Rottenstein Henrik urnál Szőkefalván — működik, állást keres, esetleg borkezelői vagy ménesmesterei állást is elfogad, a mennyiben ezekben különösen szakképzett. Czim Boér Antal, Szőkefalva, u. p. Dicső-Szent-Márton. (655.)

Cséplési felügyelői állást keres egy monostori II. éves hallgató az augusztus 1-től—október 15-ig terjedő időre. Szíves megkereséseket a kiadóhivatal közvetíti. (652.)

Különfélék.

Eladó állami út mentén, vasut állomással bíró biharmegyei Mező-Keresztes határában, házilag kezelt, jó termőföldű 118 katasztr. holdból álló tehermentes birtok, kényelmes lakházzal, szükséges gazdasági épületekkel, kedvező fizetési feltételek mellett. Bővebb értesítést ad Kiss Antal, tulajdonos. (642.)

A sárvári m. kir. tejjgazdasági szakiskola legközelebbi tanfolyamra a f. é. augusztus 6-án kezdődik és december 31-ig tart. Felvételi feltételek az intézeti igazgatóságnál megtudhatók. (645. I.)

Franck Henrik fiai pót-kávégárosok; gyárak: Kassán és Zágrábban. Valódi »Franck« kávé-pótlék kapható az ország minden jobb fűszerkereskedésében. (541.)

Badacsony borvidéki

saját termésű valódi hegyi rizling bort, 1900. évit, hectonként 52 koronáért szállít utánvét-tel, kölcsön hordókba

Balogh Gyula

bortermelő

Balaton-Henye, posta

Köves-Kálla.

(651.)

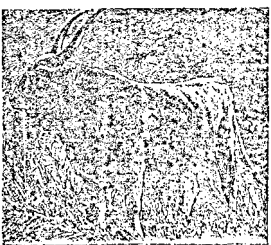
Kimoshatlan RUHAJELZŐ TENTA fehéreműek jelzése kapható Tintner J. E. bélyegző-gyáros és vésnök üzletében Budapest, Kigyló-utca 10. szám. (512.)

B. Bak Lajos Ö csász.

és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója és az arany koronás kereszt birtokosa műbutor és épület asztalos munkák és parquette gyári üzlete Kolozsvárt. Alapított: 1869. (463.)

Röck István Budapest-Kelenföld. Gőzgépek, gőzkazánok. Malom-, jéggyári-, hűtő-, téglá- és olajgyári berendezések. (542.)

Simonffi István mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntője Kolozsvárt, Kultordá-utca 48. sz. Telefon 85. sz. — Kivánatra árjegyzék és költség-számítás bérmentve küldetik. (464.)

Ugron Zoltán fiatalfi gazdaságában 1902. január elsón átvételre 17 darab egy évet töltött magyar erdélyi fajta bíka előjegyezhető. Birkák valamennyien Jáger törzsbika borjai, mely Budapesten és Kolozsváron első díjjal lett kitüntetve. Vasut, posta, sürgöny állomás: Székely-Keresztur. (654.)

Agarások figyelmébe. A legolcsóbb és legelőnyösebb tápdús eledel agarak részére a sajtolt tepertő, mely métermázsánként 30 koronáért kapható Debreczeni Lajos hentes áruk nagykereskedésében. Debreczenben. (643.)

Különféle gyógy és műszaki évelő növényeiről

Palántát

ültetésre, különösen Agnelli borsosmenthájáról új fajról szállít, míg készlete tart.

Agnelli József, plebános Csari, posta Sasvár, Nyitra megye.

A palánta szép, erős, egy évet betöltött. Ára 1000 darab 25 forint o. é. (50 korona). Tízezer darab vesélnél 100 drb 5 forint. Nagyobb mennyiségeknél az ár még kedvezményesebbé leendő. 100 drb 5 forint. Ab itt vasuti vagy postai állomás. (649.)

Hantz Sándor

könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György társa, Kolozsvárt, Jókai-utca 2. szám.

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló izléssel tartósan és olcsó árért készítik. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555.)

A czimre kérem vigyázni

Első magyar „Gumosit”, bélyegző-gyár. Budapest, VI., Lovag-utca 19. sz. Készít: „Gumosit” bélyegző-készülékeket, ládák, zsákok, egyenetlen tárgyak és állatok lebélyegzésére. Vegyileg preparált, különféle színű olajfestékeket M. kir. szab. Hordó-fapaszt. Nagy választék minden nagyságu ruggyanta bélyegzőkben és párnákban. Különlegesség: Zsebhen hordható állatbélyegzők. (516.)

DROGUERIA.

BURGER FRIGYES

KOLOZSVAR,

Főter.

Gyógyárúk, kötszerek, betegápoláshoz szükséges mindennemű kellékek, illatszerrek, pipere-czikkék dús raktára. (358.)

KASSANTAL

aranyozó-üzlete

Kolozsvárt, Deák Ferencz-utca 14. szám.

Aranyozó műhelyben készít új képkereket tükörkereket, consolokat, szalon-asztalt, függönytartókat. Mindenféle aranyozott butorokat elvállal jutányos áron felelősség mellett.

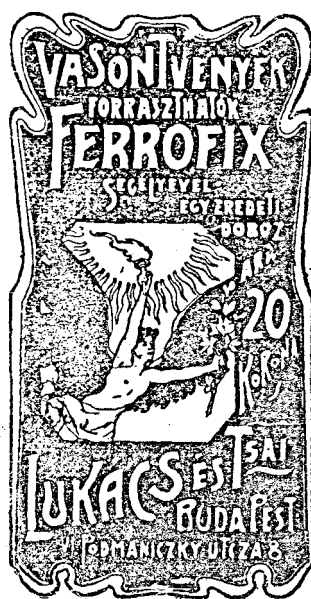
Régi keretek aranyozását jutányos áron.

Továbbá templomi aranyozásokat, új oltár készítését rajz szerint. Régi oltárok újból aranyozását a legjobb esztétikus arannyal.

Jutányos áron, felelősség mellett elvállal.

Oltár gyertyatartókat, feszületeket jó, tiszta és tartós arannyal aranyozásért felelősséget vállalok.

Pontos kiszolgálás! (522.)

(543.)

Lóheremagot,

egyéb gazdasági magot, mindenféle gabonát, legmagasabb áron értékesít és mintázott ajánlatot kér

WOLF SOMA

mag-, gabona- és termény-ügynöksége, külföldi cégek képviselője BUDAPEST, (VII., Kerepesi. ut 10. szám.) (624.)

Gőzeséplőkészleteket

ajánlok kedvező lefizetésre; uradalmaktól eredő régiebb gépeket elsőrendű új gyártmányokra cserélek: Tyrman Ede, Budapest, Csengery-utca 62/B. (627.)

Legjobb fűmagvak

valamint a világhírű erfurti kertimágvak legjutányosabban vásárolhatók:

RADWANER

és

RÓNAI

magkereskedésében Budapest, V., Nádor-u. 8.

Kerestetik egy erdész, a ki erdeszeti vagy gazdasági tanintézetet végzett és legalább három évig már valahol alkalmazásban volt.

Feltétlenül szükséges a román nyelv tudása.

Fedhetlen magaviseletet és szakképzettséget igazoló bizonyítványok másolatával felszerelt kérvényt kérem „Uradalmi Tisztartóság” Birkis (Krassó-Szörénymegye) czimen beküldeni. (653.)

A Peronospora ellen való védekezésre.

Az Ausztria-Magyarországban több év óta általam ismertetett és terjesztett rézgálicz-zsirköliszt, az úgynevezett

Fostit ára kilonkint 70 fillér, 5 kilonkint 3 korona, 50 kilonkint 26 korona, 100 kilonkint 50 korona.

A Peronospora ellen való védekezésre eme kitünő és vízben szükölködő vidékeken kiválóan becses poralakú szernek megismertető füzetecskéjét, valamint a használati utasítást is kívánatra ingyen küldöm.

Porszéthintő készülékek:

Hungária, kisebb, darabja kor. 7.80

Reform, nagyobb, darabja 12 korona.

Mühle Vilmos,

cs. és kir. udvari szállító,

TEMESVÁR. (647.)

Hirdetés.

Modern gazda

cséplőgarnitúrját (646.)

Continental-Excelsior

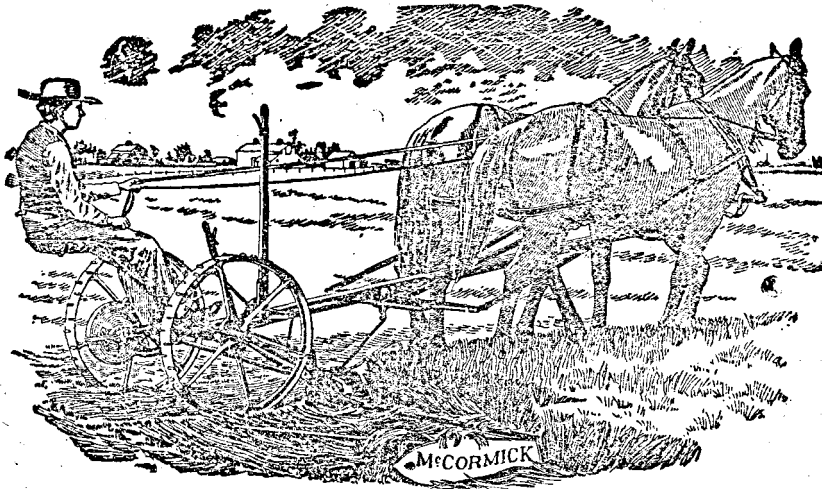
hajtószijjal

látja el, mely nedvességnek, melegnek, pornak egyaránt ellentáll.

Megrendeléseket felvesz az „ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLÍTÁS”, Kolozsvárott.

Mc Cormick Harvesting Machine Company

Chicagói aratógépgyár.

A Grand-Prix-val

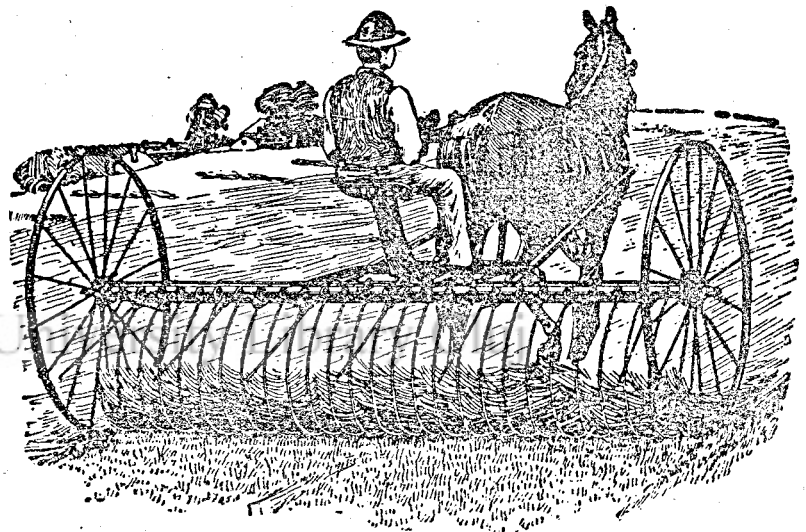
és

arany érmekkel kitüntetve
Párisban az 1900. évi
világkiállításon.

A legnagyobb kitüntetések

aratógépek és kévekötőfonalért.

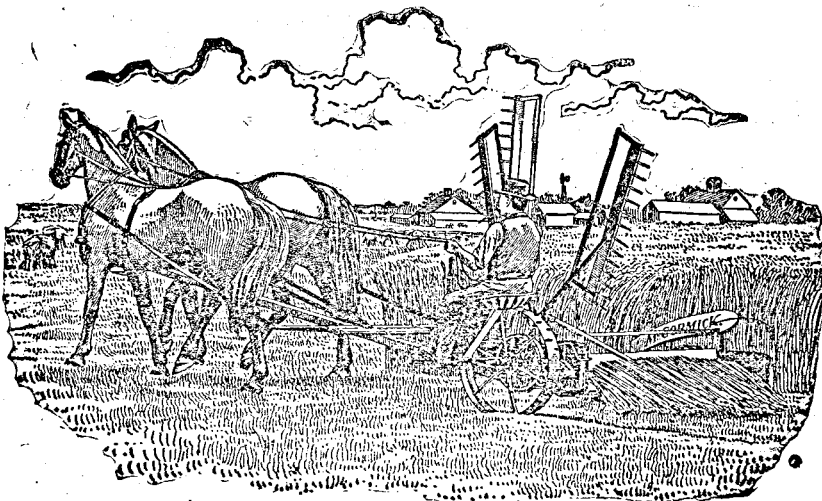
Minden versenyen első.
 Kitűnő minőség, bámulatos
 munka.

A kolozsvári gazdasági gépművelésen
 1900-ban diszoklevelet nyert.

Ne rendeljen gépet vagy kévekötő-
 fonalat, mielőtt a

Mc Cormick-féle gépeket
 látta s azok árát megtudta.

Iroda és raktár:

BUDAPEST, V. Váci-út 30. szám.

William J. Stillman

igazgató.

(408.)

